

IN VEILIGE HAVEN

M.C.A.M.

ADRI VAN
WITZENBURG

UITGAVE W.D. MEINEMA DELFT

IN VEILIGE HAVEN.

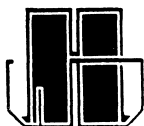
't Is blinde Bertus.

IN VEILIGE HAVEN

DOOR

ADRI VAN WITZENBURG

GEILLUSTREERD DOOR M. C. A. MEISCHKE

TWEEDE DRUK

HOOFDSTUK I.

BLINDE BERTUS.

De felle zomerzon schijnt onbarmhartig over het kleine stadje. Het is verlamvend heet.

Zoo heet, dat de groote grijze toren, waartegen de eeuwenoude kerk is gebouwd, wel haast geen raad moet weten.

Alleen de boomen, die in een wijde kring rond de kerk zijn gegroeid, werpen een weldadige schaduw op de kleine blauwe keien.

Maar daar heeft de groote toren niets aan. Die steekt met zijn trotsche kop hoog boven de boomen uit en kan zich nergens verschuilen voor de felle zonnestralen. Dan moet hij ook maar niet zoo voornaam doen, niet grooter willen zijn dan de andere huizen, die bij hem in de buurt staan.

En verwaand is hij, dat weet het heele stadje.

Hij heeft immers al zooveel jaren daar gestaan. Eeuwen wellicht heeft hij de hevigste zomers en de bitterste winters zien komen en gaan. Nooit heeft hij zijn harde kop willen buigen. Neen, er is niets op de wereld dat hem kan verslaan. Daar is hij te groot en te sterk voor.

Trouwens, dat kleine visschersplaatsje zou hem niet graag willen missen. Hij behoort bij de inventaris van het stadje.

Waar zouden ze anders de kleine schepen moeten zien komen? De scheepjes, die wekenlang op de groote zee zijn geweest om de haring te vangen, die de menschen in de steden zoo graag willen hebben?

Neen hoor, zoo lang het stadje nog zoo tierig is, heeft hij heelemaal geen zin om te verdwijnen.

De zon zit hoog in de hemel te schateren van plezier. Die weet wel, dat de toren er tegen kan. Ze kennen elkaar lang genoeg.

Op het groote kerkplein zijn nog maar weinig menschen te zien. Nu, tegen de middag, op het heetst van de dag, blijven ze liever binnen. Tenminste, als ze niet hoog noodig buiten moeten zijn. Die menschen zijn er ook.

Daar heb je bijvoorbeeld de dienders; die moeten wel in de heete zon loopen, al hebben ze er eigenlijk geen zin in.

Af en toe komt er een uit de „wacht”. De „wacht” is het politiebureau en staat schuin tegenover de toren.

Boven het politiebureau is het Raadhuis. Dat is een ernstig huis,

met twee breed-deftige trappen er voor. Boven aan die trappen staan leeuwen met leelijke koppen. En heelemaal boven op het dak, staat een juffrouw met een doek voor haar oogen en een weegschaal in de hand. Dat is de „Gerechtigheid”.

In dat Raadhuis komen de groote mannen van het stadje af en toe bij elkander, om te zorgen, dat er geen verkeerde dingen gebeuren. Anders hebben de menschen daar last van en dat mag natuurlijk niet.

Wat is het toch heet!

En zoo stil.

't Lijkt wel of iedereen bang is om wat te zeggen.

Er is heelemaal geen wind. De bladeren van de boomen hangen zonder beweging. De vogels zitten met hun kopjes in de veeren soezig te kijken. Allemaal van de warmte.

Plotseling komen twee groote vrachtwagens, holderdebolder, over de blauwe keien aangereiden. Die maken een leven, nou dat is geweldig. De vogels in de boomen vliegen van schrik uiteen.

Maar net zoo gauw als de wagens gekomen zijn, verdwijnen ze ook weer. Rrrt . . . de hoek om en de Hoogstraat op.

Weer hangt die drukkende stilte over het kerkplein.

Kijk, wat een leuk mannetje komt daar aan. Wat loopt hij raar. Hij schuifelt maar met zijn voeten over de steenen. Zou hij te lui wezen om ze op-te-lichten; of zou het van de warmte zijn?

Hij heeft een zwart bolhoedje op en een lange zwarte jas aan. Zijn hoofd is veel te groot. Hij heeft een brutale neus, en zijn oogen heeft hij half dicht gedaan.

Het is een raar ventje. Je zou eigenlijk om hem moeten lachen, maar als je goed kijkt, is er toch iets . . . toch iets anders.

Gek is dat, geen mensch lacht er om hem; ze groeten hem geen van allen.

En hij kijkt niemand aan. Vreemd toch.

„Pas op!”

Bijna is het mannetje gestruikeld over de blauwe trottoirband. Zou hij misschien? Ja, dat zal het wezen. Het ventje kan niet goed zien. Neen, natuurlijk niet. Daarom loopt hij zoo raar, daarom groet hij niemand en kijkt geen mensch hem aan.

't Is Blinde Bertus.

Langzaam gaat hij op de gele torendeur toe, die hij met een groote sleutel openmaakt. Hij gaat de toren in. Wat zou hij daar gaan doen?

Zoo'n klein mannetje in zoo'n groote toren . . .

Het zonnetje schatert maar aldoor van plezier en de menschen gaan traag heen en weer in de hitte.

Plotseling klinken plechtig twaalf slagen van de torenklok. 't Is middag.

Die zware slagen moet je wel heel ver kunnen hooren, misschien wel op de groote rivier, die langs het stadje stroomt.

Het wordt nu opeens veel drukker.

Uit het statige huis tegenover de toren, komen deftige menschen met een tasch onder hun arm. Ze komen de breede trappen af. 't Is zeker tijd om te gaan eten.

Er stappen nu ook veel meer dienders uit het politiebureau. Kijk eens! Waar komen op eens al die menschen vandaan? Uit alle straatjes komen ze te voorschijn. Ze hebben schijnbaar heelemaal geen last van de warmte, want ze loopen allemaal even vlug.

En toch zit het zonnetje nog hoog in de lucht te schateren van plezier. Het is net of het blij is, dat er nu veel meer menschen op het kerkplein zijn.

Dat zonnetje ook!

Maar dan komt er opeens een leven . . . een leven — Je zou er van schrikken.

Waar komt dat opeens vandaan?

Hoort! Hoort!

Bimmm-Bammm! Bimmm-Bammm!

Hè, dat is leuk, dat komt uit de toren.

Kijk, heel hoog, daar hangen de zware torenklokken en die wiegen nu vroolijk heen en weer.

Ja, dat doen die brutale klokken, die maken zoo'n leven.

Bimmm-Bammm! Bimmm-Bammm!

't Is toch wel mooi, wel plechtig. Je kan het vast hooren op de groote rivier. Maar dat moet ook, want daar zijn ook menschen aan het werk, die moeten toch ook weten, wanneer het tijd is om te eten.

En nog verder weg, achter de dijk, in de polder, daar zijn er ook nog, die het hooren moeten. Dat weet de toren natuurlijk.

Bimmm-Bammm! Bimmm-Bammm!

„Zie je nu wel,“ schijnt hij te zeggen, „de menschen kunnen mij niet missen. Ik moet ze immers waarschuwen, als het tijd is om te gaan eten. Als ik er niet ben, weten de menschen niet hoe laat het is, en dan zitten de vrouwtjes met het eten te wachten. Ze hebben toch al zoo lang voor het heete fornuis gestaan; en dat met die warmte.”

Bimmm—Bammm! Bimmm-Bammm!

Wijd weg deinen de forsche klanken uit de galmgaten de klare blauwe hemel in.

De school gaat uit.

Uit het smalle schoolstraatje komen de kinderen, blij dat ze weer eens een poosje vrij zijn; je kunt het op hun gezichten lezen. 't Was ook zoo warm vandaag daar binnen.

Daar komen twee jongens op een drafje aangelopen.

Wat hebben die een haast; waar moeten ze naar toe? Er is toch niets gebeurd?

„Vooruit Bram,” zegt de grootste, „anders komen we te laat. Vooruit! Blinde Bertus wacht op ons!”

Bram kan haast niet meer. Hij is nog niet zoo groot en niet zoo sterk als Jaap. Jaap zit op school ook twee klassen hooger dan Bram.

Maar Bram doet zijn best en zoo komen ze er toch. Nog een eindje en . . . hup, daar schieten ze de toreneur in, die Blinde Bertus op een kier heeft laten staan.

Jaap doet haar dicht, want anders komen er meer en het is hun werk.

Blinde Bertus heeft ze hooren komen. Er komt een glimlach op zijn gerimpeld gezicht. Hij trekt en trekt aan het dikke touw, dat het een lust is om te zien.

Dat moet hij wel doen, om de zware klokken heen en weer te laten wiegen of het veertjes zijn. De klokken, die omhoog in de toren hangen. Zoo komen de menschen te weten, dat het etenstijd is.

Maar 't is zoo warm; en de klokken zijn zoo zwaar.

Blinde Bertus is niet jong meer; o, neen, hij is al zestig jaar geweest.

Maar nu is er hulp. Jaap en Bram zijn er.

„Een — twee! Een — twee!”

„Trekken jongens!” zegt Bertus. „Juist zoo! Een — twee! Een — twee!”

Ja, dat helpt. Nu gaat het veel lichter, veel gemakkelijker. Ze kunnen het wel, die rakkers. En ze zijn jong en sterk.

„Goeie jongens,” denkt Bertus, „goeie jongens.”

Over de rivier en over de wijde polder galmt het aldoor: „Bimmm-Bammm! Bimmm! Bammm!”

Het klinkt prachtig. En vooral nu, op deze zingend-blijde-zomer-middag.

Bimmm-Bammm! Bimmm-Bammm!

„Nu is het genoeg, jongens,” zegt Bertus.

Ha, nu komt het fijne pas. Even wachten nog en . . . hopsa, daar gaat Jaap met het dikke touw de hoogte in; bijna tot aan de zolder, op en neer.

Bram kijkt er naar. Hij durft nog niet. Jaap is sterk die kan zich goed vasthouden. En dat moet, want anders zou je leelijk kunnen vallen op de groote blauwe tegels. Bram glundert van plezier.

Blinde Bertus veegt met zijn roode zakdoek de kraaltjes zweet van zijn neus.

Uit het smalle schoolstraatje komen twee jongens op een drafje aangelopen.

Bimme-Bamme! Bimmele-Bammele!

Het gaat langzamer, steeds maar langzamer . . .

Opeens is het uit. Het dikke touw hangt stil omlaag.

„Goed gewerkt, jongens,” zegt Bertus. „Goed gewerkt en wel bedankt, hoor!”

„Dag Bertus,” zeggen de jongens. „Tot morgen.”

Met verhitte gezichten stuiven ze het kerkplein over, naar huis. Anders is moeder boos, die wacht niet graag met het eten. Dat moet op tijd gebeuren, dat hoort zoo bij nette menschen.

„Dag Jaap!”

„Dag Bram!”

Ze hollen elk een straatje in. Naar huis, vooruit, naar moeder.

Het kerkplein is weer veel stiller geworden.

Nu zitten de menschen allemaal thuis aan de tafel te eten. Strakjes begint het werk weer, en dan mogen ze geen honger hebben, want dan kan je niet werken.

Een diender zit op een stoel voor de „wacht” zijn pijp te rooken. Net in de schaduw van de twee groote leeuwen.

Dan slaat de toreneur dicht.

Blinde Bertus schuifelt voetje voor voetje over het kerkplein. Hij heeft zijn best gedaan; nu mag hij ook gaan eten en gaan rusten tot het avond is, dan is het tijd om *weer* de klok te luiden.

Dan moeten de menschen weten, dat het werk afgeloopen is en de dag haast voorbij is.

Maar dan zijn Jaap en Bram er niet. Dan is het te laat, liggen ze reeds in hun bed te droomen.

„Jammer, jammer,” denkt Blinde Bertus. „Ze helpen zoo goed, ze zijn zoo sterk.”

Angstig, aarzelend, gaat hij het smalle Schoolstraatje af naar zijn huisje; op de stoepjes, vlak langs de huizen, voorzichtig . . . voorzichtig; hij kan immers niets zien.

„Goeie jongens, goeie jongens,” mompelt hij nog.

Boven de toppen der boomen uit, steekt de glanzende spits van de toren.

Is hij verwaand?

Dat mag immers wel een beetje. Hij heeft zijn werk weer gedaan, al was het warm. Zie je wel, zonnetje, je kan de toren niet deren, die is te groot en te sterk.

De klokken hangen roerloos boven in de toren. Ze hebben gouden vlekjes hier en daar, mooie glanzend-gouden vlekjes. Dat doet het zonnetje, dat hoog in de blauwe hemel zit te schateren van plezier.

HOOFDSTUK II.

TWEE VRIENDEN.

Bram van Noort is een gezonde jongen van twaalf jaar. Hij heeft een blozend gezicht, waarin een paar aardige oogen staan. Hij is voor zijn leeftijd eigenlijk veel te klein. Bram heeft daar echter niet veel hinder van, want Jaap, zijn vriend, die veertien en een stevig gebouwde kerel is, beschermt hem altijd.

Een opmerkelijk verschil, die twee vrienden.

Bram heeft een droomerige aard en is verzet op ongewone dingen, maar Jaap heeft een paar klare oogen in zijn hoofd en een nuchtere kijk op wat er rond hem heen gebeurd.

Als de menschen uit het stadje die twee vrienden zien gaan, in hun bruin-fluweelen pakjes, dan zeggen ze altijd, dat het een merkwaardig stel is.

Bram van Noort woont in het Paterstraatje. Het is een lollig straatje om in te wonen; zoo'n gezellig straatje, met van die scheefgezakte huisjes. Bram woont er graag, liever dan in die nieuwe straat, waar Jaap woont. Daar zijn allemaal van die hooge rechte huizen. En die straat is zoo breed, daar kunnen wel drie wagens naast elkander rijden. Neen hoor, dan maar liever zijn eigen straatje.

Het Paterstraatje; 'n leuke naam, hè.

Daar heeft vroeger een klooster gestaan, waar paters in woonden. Daarom hebben de groote mannen van het stadhuis dat straatje Paterstraatje genoemd.

En als het winter is en de lantaarn, die vlak voor het huis van Bram staat, branden gaat, zit hij uren voor het raam en droomt er van de oude tijd.

Toen het klooster er nog stond en er nog roofridders waren, zooals de leesboekjes op school vertellen.

Dat is een zonderlinge tijd geweest.

Boven op z'n slaapkamertje, onder de pannen, heeft ie van een ouwe kist een kastje gemaakt. Daar staan de boeken in, die hij op verjaardagen gekregen heeft. Geschiedenisboeken zijn het.

Dikwijls zit hij te huiveren van genot als hij de Helden uit zijn boeken voor zich ziet in het weifelend licht van de lantaarn aan de overzijde. Tot moeder komt zeggen, dat het tijd is om naar bed te gaan en hij met een zucht zijn boek dicht slaat; 't jammer vin-

dend, dat hij niet een paar honderd jaren eerder geboren is.

Ja, die Bram is een rare jongen, dat vinden al zijn kameraadjes.

Wanneer hij vertelt, wat hij al zoo ziet, als hij 's avonds voor het raam zit, dan lachen ze hem uit. 'n Gekke jongen, die Bram.

Alleen Jaap de Vries niet. Neen, Jaap die zoo veel grooter is, begrijpt wel, wat hij bedoelt, als hij vertelt dat er 's avonds patertjes uit de deur van buurman Krijn komen. En dat er af en toe een roof-ridder door de Paterstraat rijdt op een vurig ros; een ruiter met een blinkende wapenrusting.

Zoo zijn ze vrienden geworden en kunnen niet meer buiten elkander.

Bram heeft het eerst ontdekt, dat Blinde Bertus de klok luidt, en Jaap, als de grootste en de moedigste, heeft er voor gezorgd, dat zij de blinde klokkenluider mogen komen helpen.

Blinde Bertus was blij geweest, toen Jaap met zijn verzoek voor de dag kwam en had gezegd: „Ja hoor, komen jullie me maar helpen.”

En zoo zijn de twee vrienden beste maatjes geworden met den ouden klokkenluider. Het oude mannetje heeft schik gekregen in de beide jongens.

Zooveel plezier heeft het leven niet aan hem gegeven.

Veel weten de jongens er niet van, maar ze hebben moeder wel eens hooren vertellen, dat Blinde Bertus veel verdriet heeft gehad. Maar zelfs moeder scheen niet precies te weten, wat er eigenlijk gebeurd was.

Die arme Blinde Bertus.

De twee jongens hebben zich aan den ouden man gehecht en als een der kameraadjes op school iets van hem durft te zeggen, dan zijn ze er dadelijk bij, om hem te verdedigen.

„Ze zijn toch zijn beste kameraadjes?”

't Is Woensdagmiddag; er is dus geen school.

Moeder Van Noort, een gezonde Hollandsche vrouw, gemoedelijk dik, met een prettig, open gelaat, is met Griet, een zuster van Bram, in de keuken de vaten aan 't afwasschen.

Bram zit in een hoekje voor 't raam in het kleine voorkamertje te lezen. Een van zijn geliefkoosde boeken.

Het heeft 's morgens geregend, maar na de middag is de zon door de wolken gebroken en het weer wat opgeknapt. Er hangen nog wel dreigende wolken, maar een lekker windje uit het Zuiden zorgt er voor, dat zij geen kwaad meer kunnen doen.

't Boek boeit Bram vandaag niet.

De dood van Egmond en Hoorne, die altijd zijn groote belangstelling en hevige verontwaardiging heeft opgewekt, kan hem nu niet bezighouden.

Af en toe rijdt een roofridder door de Paterstraat op zijn vurig ros.

„Waar blijft Jaap toch?”

„'t Is al haast twee uur.”

Bram gaat even aan de deur kijken, maar Jaap is nog nergens te zien.

„Moeder, is Jaap nog niet geweest?” roept hij naar de keuken.

„Ik heb hem nog niet gezien, jongen,” antwoordt zij.

Ze is druk bezig de ontredderde keuken weer netjes in orde te maken.

„Vervelend, dat Jaap nu niet komt. De middag is toch zoo gauw om.”

Bram slentert wat door het huis heen en weer en bekijkt de schilderijen aan de wand. Het zijn teekeningen in zwart krijt. Het eene heet „Het afscheid”, het andere „De thuiskomst”.

Een stoere visscherman met zuid-wester op en oliejas aan, neemt afscheid van zijn vrouw en kind. Het valt hem zwaar, dat zie je aan zijn gezicht. Hij kan het kraaiend kind, dat de armpjes naar hem uitstrekt, haast niet loslaten. 'n Pakkend tafreel. Zou 't niet de laatste reis zijn?

En Bram ziet naar „De Thuiskomst”.

Op de grond uitgestrekt, ligt de visscher roerloos neer. Met gevouwen handen knielt zijn vrouw bij het lijk. Buurvrouwen staan met ernstig gelaat rond haar heen. Op de achtergrond staan zijn makkers, met ontbloot hoofd. Allen zijn diep ontroerd door zooveel leed.

Bram voelt iets in zijn keel kriebelen. Hij moet oppassen, anders komen de tranen in zijn oogen.

Dan zoekt hij moeder op en vraagt: „Moeder, hoe lang is het al weer geleden, dat vader naar zee ging?”

„Het wordt morgen vier weken, is het niet Griet?”

„Ja, vier weken. Hij kan haast weer thuis komen.”

Vader van Noort is stuurman op een haringlogger. Op dezelfde schuit is Jaap zijn vader schipper. Het is een hard bestaan. Daar weet Bram wel niet veel van, maar hij begrijpt toch wel, dat er veel visch gevangen moet worden. En hij weet ook, dat, al is de vangst goed, maar de prijzen laag, de visscherman met een karig loon genoeg moet nemen. Zoo komt het, dat het af en toe niet gemakkelijk is om rond te komen; gelukkig verdient Griet al wat. Die dient nu halve dagen en brengt dus al wat in.

Dikwijls als vader lange reizen maakt, en hij moeders zorgelijk gelaat ziet, denkt Bram; „Nog een paar jaren en dan kan ik ook voor haar werken.” En die gedachte doet hem denken, dat er niets zoo prettig kan wezen als hard werken en veel geld verdienen voor moeder.

Daar klinkt het fluitje van Jaap.

Bram hoort het onderdeurtje dicht slaan en Jaap zijn ferme stappen klinken in de gang.

„Goedenmiddag, vrouw van Noort. Dag Griet. Ha Bram!”

Vroolijk klinkt zijn heldere jongensstem door de kleine keuken.

„Bram dacht al, dat je verongelukt was,” lacht vrouw van Noort.

„Je bent laat, Jaap. Hoe komt dat?” vraagt Bram.

„Eerst rekening en verantwoording afleggen, Jaap,” schertst Griet.

„Ik geloof het ook, Griet. Maar dat is gauw gedaan. Mijn schoenzool was kapot en die moest ik eerst even laten maken. Daarom ben ik wat later.”

„Ben je klaar, Bram?”

„Al een uur.”

„Nou vooruit, dan gaan we.”

„Zullen jullie oppassen,” zegt Moeder. „Geen gekke dingen uithalen hoor. En let eens op de toren; of er ook schepen komen.”

„Wij zullen eens kijken, moeder, roept Bram terug.”

Moeder is hun gevolgd en over het onderdeurtje hangend, kijkt ze de beide jongens na tot ze de hoek omslaan. Ze mag Jaap wel. Hij is wat groot voor Bram, maar ze schijnen nog al best met elkaar op te kunnen schieten. Het is een eerlijke jongen, die Jaap, dat is zeker, en van goede ouders. Vader en moeder de Vries hebben ook geleerd te vertrouwen op Hem, die meester is over hemel en aarde.

Tevreden gaat ze naar binnen om het dagelijksch werk af te doen. Je kan het niet weten, 't is mogelijk, dat vaders schip vandaag binnenloopt. Dan moet alles gedaan zijn. Alle meubels en snuisterijen moeten blinken en glimmen. Dat is een plezierig gezicht. Ze weet het wel, vader van Noort houdt van een opgeruimde boel.

„Vooruit Griet, wij gaan de kamer wat opknappen.”

Weldra zijn de beide vrouwen druk bezig in het kleine huisje die sfeer van gezelligheid te brengen, waarvoor de eenvoudige visschersgezinnen bekend staan. Het is hun eenigst bezit, naast het geloof, dat God ook over *hen* waakt.

Uit de deur van buurman Krijn komen nu geen patertjes en geen roofridders, maar de stilte die er heerscht, benadert de rust, die er ongetwijfeld voor honderden jaren geweest moet zijn.

De lucht is heelemaal schoon gewaaid. De zon ziet nog wat witjes en de wind doet nog wel een beetje oproerig, maar 't is toch heerlijk weer geworden.

Stevig stappen de jongens de lange Hoogstraat uit. Als ze die heelemaal zijn afgeloopen, dan komen ze aan de „peperbus”. Dat

is een oude korenmolen, die door het hemelvuur getroffen, zijn kop en wieken heeft verloren en nu als een invalide aan het einde van de Hoogstraat staat te treuren. Er is een mager ijzer hekje gezet, waar vroeger de trotsche wieken zaten. Nu dient de „peperbus” zooals de jongens hem spottend noemen, voor uitkijktoren.

Waar de Hoogstraat eindigt, begint de dijk.

De breede dijk, die de achterliggende polder beschermt tegen de al te brute kracht van het stijgende water. Op die dijk staande, ziet men ver over het eindeloos lijkende polderland aan de eene zijde en aan de andere zijde op het park met hooge trotsche boomen.

Daar wordt nu een aardig spel gespeeld.

Als een vroolijke makker huppelt de wind over de boomen van het park heen, passeert de dijk en valt dan in de lage polder, waar hij met ijlende schreden gaat van land tot land.

„Vooruit Bram, tegen de wind in,” zegt Jaap.

Ze trekken de pet dieper over de ooren, buigen zich wat voorover, en zoeken zich zoo een weg recht tegen de wind in.

„Als ons kasteel maar niet wegwaait, Jaap,” zegt Bram.

„Wel neen jò! 't Is een ouwe taaie die van ons. Die houdt het wel uit.”

Dapper vechten ze tegen de wind, die voor de tijd van 't jaar, 't is nog September, ongemeen sterk is. Na een kwartier zijn ze waar ze wezen willen.

„Wie het eerst er is,” zegt Bram.

„Een, twee, drie! telt Jaap.

Vlug schieten de jongens de dijk af. Jaap zal het wel winnen met zijn lange beenen. Maar Bram weet een beter middel. Hij neemt een groote sprong en laat zich vallen. Dan rolt hij, om en om, als een bal, langs de dijkhelling naar beneden. Nog een paar passen en Bram is als overwinnaar bij het kasteel gekomen.

Wat een vreemd kasteel. Er zijn heelemaal geen dikke muren met schietgaten er in, geen ophaalbruggen of groote poorten. Het kasteel is niets anders dan een heele ouwe wilgenboom.

Hij is schuin over de sloot gegroeid, maar zijn wortels grijpen zoo vast in de voet van de dijk, dat er van omvallen geen sprake is. Zijn stam is heelemaal hol en opengespleten; net een groote bananenschil. De opening is naar de dijk gekeerd; het einde van de holle stam is gebogen en breed uitgegroeid, zoo, dat precies een groote platte zetel is ontstaan. Rond die natuurlijke stoel staan hoog opschietende buigzame wilgentakken. Het geheel is een wonderlijke speling der natuur.

De jongens klimmen langs de holle stam naar boven en zitten weldra rustig in de door de natuur gevormde stoel, voor iedereen

Het kasteel is niets anders dan een heele ouwe wilgenboom.

verborgen. De hooge wilgentakken zorgen er voor dat niemand naar binnen kan zien, terwijl zij gemakkelijk, door de takken heen, de geheele dijk en de vlakke polder kunnen overkijken.

Bram heeft die prachtige schuilplaats ontdekt en er de naam van *kasteel* aan gegeven.

Nu komen ze 's Woensdagmiddags daarheen om . . . ja, wat komen ze er eigenlijk doen? Wel niets. In zoo'n prachtige schuilplaats behoef je immers niets te doen. Kijk je alleen maar naar de wagens, die holderdebolder over de breede dijk rijden; staar je naar de hooge boomen van het park of tuur je de wijde, wijde polder in.

Kan je ergens op de wereld zoo naar de blauwe hemel zien? Neen, immers."

Is er een mooiere plek op de wereld om te droomen over de oude tijd? Geen sprake van.

Jaap is nu van zijn snelle tocht bekomen en Bram heeft zijn kleeren in orde gebracht, die door de wilde buiteling langs de dijk-helling heelemaal in de war waren geraakt.

„We zitten weer goed, Jaap,” zegt Bram.

„Fijn, jo. Kijk eens, daar komt boer Peters met zijn schimmel. Hu, wat loopt dat beest.”

„Hij moest eens weten, dat wij hier zoo fijn verscholen zitten,” grinnikt Bram.

„Daar weet hij natuurlijk niets van,” zegt Jaap, „anders kwam hij zeker hier naar toe om ook naar de polder te zien.”

„Je hebt hier een mooi gezicht,” vindt Bram. „Daar heb je de toren van Maassluis; daar van Maasland en heel ver weg, dat is bepaald de toren van Overschie. Jongens, wat waait het. Stel je voor, dat het kasteel omwaait.”

„Dat kan niet, Bram, die boom is veel te taai. Hou oud zou hij wel wezen?”

„Wel een honderd jaar, denk ik,” zegt Bram.

„Dat is hij zeker,” meent Jaap. „Misschien wel net zoo oud als de grondelooze waal.”

„Zou het?” zegt Bram met ontzag. „Dan is hij stokoud.”

De grondelooze waal ligt ongeveer vijftig meter bij het kasteel vandaan. Het is een breede cirkelvormige plas, heelemaal begroeid met hoog bladriet. En diep . . . Er is heelemaal geen bodem in.

Blinde Bertus heeft ze vaak verteld, hoe de grondelooze waal daar gekomen is. 't Gebeurde zoo.

Vroeger stond er op die plaats een groot kasteel. Daar woonde een ridder, die veel kwaad deed. 's Nachts trok hij met zijn booze knechten er op uit om de boeren uit hun bed te halen en te dooden. De hofsteden stak hij in brand en al het geld nam hij mee. Hij was 20

De hofsteden stak hij in brand en al het geld nam hij mee.

de schrik van de geheele polder. Op een nacht, toen de wind als een dolleman door de polder joeg, hoorden al de boeren een vreeselijk gerucht en korte slagen. Niemand durfde te gaan kijken. Maar toen zij 's morgens naar buiten kwamen om te gaan melken, bleven ze beteuterd staan. Het geheele kasteel was verdwenen en waar het gestaan had, was een groote plas gekomen. Zoo diep, dat de boeren zeiden, dat er geen bodem in zat. Zoo ontstond de grondeloze waal.

Bram denkt aan het verhaal van den blinden klokkenluider en zijn fantasie toovert hem alles voor de oogen.

Met ontzag kijken de jongens naar het breede water, waar de wind het opjaagt tot lange golfjes en een paar zeemeeuwen, krijschend, rakelings over de rimpeltjes scheren, tuk op buit.

„Zou daar werkelijk een roofridder gewoond hebben, Bram?”

„Natuurlijk, jong! Blinde Bertus heeft het toch gezegd. Die weet het wel.”

Zwijgend kijken de beide jongens over de wijde polder. Ontelbare huisjes met hooge daken rijzen uit het vlakke land omhoog. Hier en daar staat een boschje kreupelhout. Alleen rond de eendekooi van boer Peters, staan hooge boomen. Het vee graast in de weide en stoort zich niets aan de wind, die dartzel als een veulen over het vlakke land rent.

Hoog in de hemel kijkt het zonnetje naar het vroolijke spel van de wind.

„Jaap, kijk eens naar de kerktoren,” roept eensklaps Bram. „Er hangt een bal!”

Werkelijk! Hoog boven in de toren, net boven de omloop is een zwarte stip te zien. Er is een bal geheschen. Dat is een teeken, dat er een schip komt. Daar moeten ze bij zijn.

„Gauw Jaap,” zegt Bram. „Anders komen we te laat. Misschien komt vader wel.”

Vlug laten de jongens zich uit de boom glijden en draven de dijk uit, de stad tegemoet.

Vriendelijk ziet het zonnetje hen achterna; en de wind, de wilde wind valt juichend in de wijde polder.

HOOFDSTUK III.

EEN BAL OP!

Hoog boven in de oude grijze kerktoren zit de torenwachter op zijn post.

Met zijn lange uitschuifkijker tuurt hij over de wijde rivier naar de zee, waarvan hij niet veel meer kan zien, dan een dunne glinsterende streep zonder kijker, maar *met* dat hulpmiddel ziet hij precies wat daar allemaal gebeurd.

Het is de taak van den torenwachter te ontdekken of er visschersscheepjes de mond van de Nieuwe Waterweg binnen loopen. Het is een baantje, waar veel geduld voor noodig is. Maar dat heeft een torenkijker natuurlijk voldoende. En . . . zijn oog is scherp.

Als de wachter in de slottoren van het oude kasteel beheerscht zijn blik de geheele omtrek. Bij het minste vermoeden staat hij gereed om met zijn kijker de waarheid te ontdekken.

Zie, daar zit hij op zijn hooge kruk, voorover, het oog voor de lange kijker. Zou hij wat zien? Bepaald wel.

Kijk, rusteloos wiegt de kijker naar links en naar rechts, spiedend of er iets te ontdekken valt. Dan ineens een ruk en zonder zich te verroeren kijkt de torenwachter in gespannen aandacht naar de verte.

Dan staat hij op. Hij heeft zeker wat ontdekt. Hij haast zich naar buiten, naar de omloop, waar de felle wind hem in 't gezicht blaast.

Wat gaat hij nou doen; een bal hijschen?

Warempel, een groote roode bal, wordt aan een korte loodrecht staande vlaggestok omhoog geheschen. Even kijkt hij naar het schommelend ding, dan zoekt hij zijn schuilplaats weer op, om te trachten meer nieuws door de kijker te ontdekken.

Nu hij een roode bal op de omloop heeft geheschen, is dat voor de menschen in de stad een bewijs dat er een gewone logger is binnengeloopt. Want voor een motorlogger moet hij een blauwe bal hijschen en voor een stoomfiets een kegel.

Een stoomfiets is een schip, dat door een stoommachine wordt voortgedreven.

Nu tracht hij nog te ontdekken, welk nummer het schip draagt en dan is zijn taak op de toren afgeloopt. Dan weet hij wie de gelukkige schipper is, die men kan verwachten en gaat hij de schippersvrouwen de blijde boodschap mededeelen.

Intusschen is het op het oude Kerkplein ongewoon levendig geworden.

Natuurlijk heeft de jeugd het eerst ontdekt, dat er een bal geheschen is. Weldra klinkt hun eentonige roep: „Een bal op! Een bal op!”

Onmiddellijk daarop klinkt het antwoord: „Een rooie! Een rooie!” Allemaal op dezelfde wijze.

Snel verspreidt zich de roep door het kleine stadje. Dat is iets voor de jeugd.

Uit sloppen, straatjes en stegen komen ze bij tientallen aangehold en wachten nu op de komst van den torenkijker. Enkelen hebben zich op de blauwe treden voor de torendeur neergezet en korten de tijd met spelletjes of vechtpartijtjes. De ouderen staan in groepjes bij elkaar en bespreken de mogelijkheid van een goede vangst.

De oude visschers, die niet meer uitgaan, maar met hun hart toch nog op zee zijn, rekenen uit hoe laat men het schip, in verband met het tij, in de haven kan verwachten.

„'t Zal wel negen uur zijn vanavond,” meent Krijn, de omroeper.
„'t Tij is niet mee.”

„'t Zal wel losloopen,” meenen de anderen.

Ze trachten elkander te overtuigen, het gaat er levendig toe. Overal leest men op de gezichten vreugde en hoopvolle verwachting.

Een logger brengt weer leven en vertier in het stille stadje. De winkels hopen op goede zaken. De boetsters en de kuipers hebben weer werk en de lekkerbekken kunnen weer smullen van het bekende versche zeebanket.

Door heel het stadje gaat als een blijde mare de eentonige roep: „Een bal op! Een bal op!” Vergezeld van de onstuimige wind, die mede uitgelaten is om de vreugde, die het stadje en hare bewoners te wachten staat.

De oude boomen laten hun kruinen dansen in de wind en het haantje van de toren blikkert in het zonnetje als een zilveren visch in het water.

Blijdschap overal.

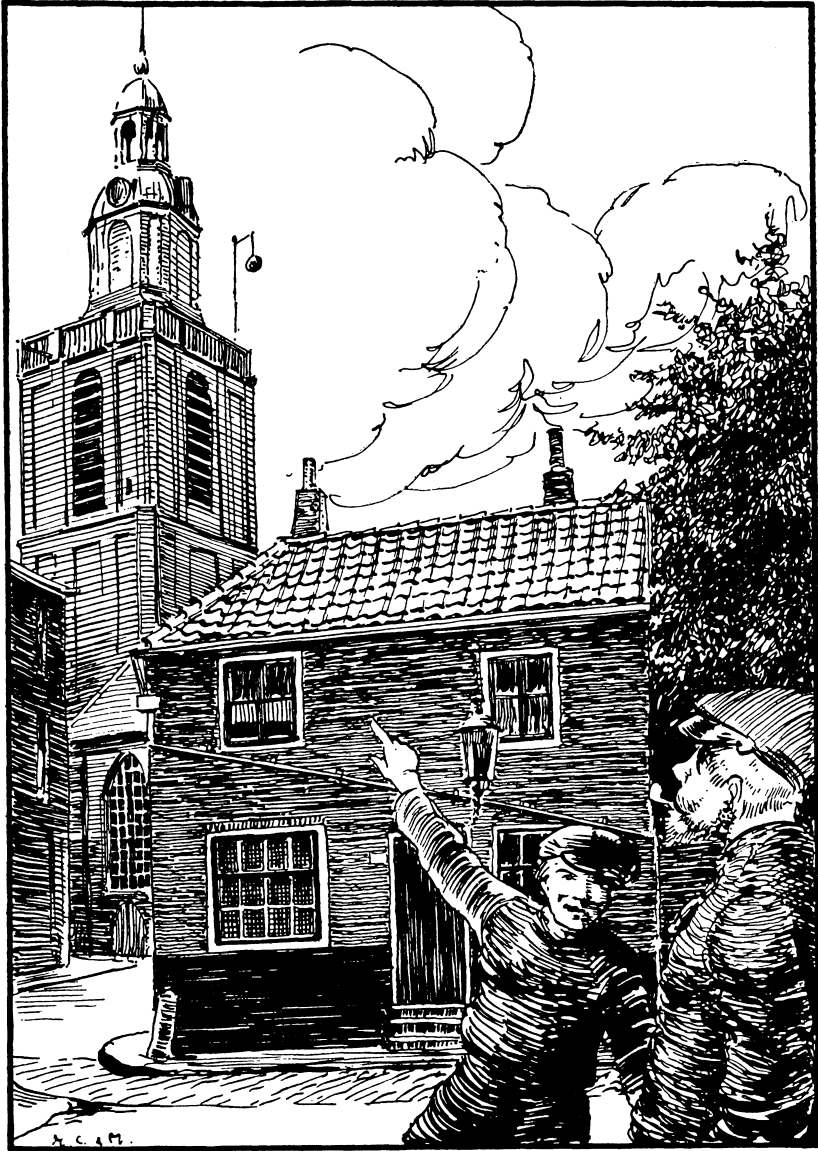
Voort holt de wind in ijvlende vaart; voort gaat de roep: „Een bal op! Een bal op! Een rooie! Een rooie!”

Over de breede dijk, met de wind in de rug, draven Bram en Jaap naar het stadje terug.

De blijde mare komt hun al van ver tegemoet. Velen haasten zich met hen naar de toren.

„'t Is een rooie, Bram!” roept Jaap.

„Dan kan het de honderd en vijf wel wezen,” antwoordt Bram.

„Een bal op! Een bal op!“

„Ik hoop het, dan gaan we fijn vanavond naar buiten.”

Ze hebben nu het Kerkplein bereikt en spoeden zich door de drukte naar de torendeur.

„Daar zit Tobbetje, Bram,” blaast Jaap.

Bram kan niets zeggen, zoo heeft het harde loopen hem te pakken. Maar als hij bij Tobbetje is, geeft hij deze een klap op de schouder en hijgt: „Tobbetje, is dat loopen.”

„'n Knappe goeie middag, Bram,” meent Tobbetje.

De jongens lachen en schuiven wat op, zoodat Jaap en Bram elk aan een kant van Tobbetje kunnen zitten. De blauwe stoep voor de torendeur is een geliefkoosd plekje om te zitten wachten op den torenwachter; en Tobbetje heeft zich gehaast dat kostelijke plekje te veroveren.

Hij is de zoon van den marktmeester van Dam en heet eigenlijk Antoon. Maar de jongens noemen hem Tobbetje, omdat hij zoo gezellig dik is.

Bram en Jaap mogen hem graag. Hij zit altijd vol streken en grappen. Hij heeft heel wat kattedwaad uitgehaald en menig pak slaag van zijn vader te pakken.

„'t Doet geen zeer,” zegt hij altijd. „Ik zit dik in mijn vet.”

„Denken jullie dat je vader komt, jongens?” vraagt hij aan Bram en Jaap. Tobbetje heeft er altijd genoeg is een beetje beschermend tegen de jongens te praten.

„We hopen het, Tobbetje,” antwoordt Jaap.

Bram zwijgt.

„Jij ziet zeker weer patertjes uit de deur van buurman Krijn komen, Bram,” lacht Tobbetje.

„Hoor eens Tobbetje,” dreigt Bram, die werkelijk heeft zitten droomen en door de uitval van den dikkerd wakker wordt, „hou me niet voor het lapje, want anders zal ik je een pak ransel geven!”

„'t Doet geen zeer.”

Ze schieten allemaal in de lach om het antwoord van den dikken jongen. Je kan nu nooit kwaad worden op dien kerel. Als je van plan bent om hem eens flink de waarheid te zeggen, kijken zijn guitige oogen je aan en klinkt zijn altijd zelfde antwoord: „'t Doet geen zeer.”

„Toch moet ik een beetje voorzichtig worden, jongens,” zegt hij.

„Hoezoo, Tobbetje?”

„Wel, mijn vader sloeg vroeger altijd met de mattenklopper. Daar voel je niet veel van. Maar vanmiddag heb ik Trui, je weet wel, die nieuwe werkster van ons, een beetje geplaagd en toen had ik het gedaan.”

„Kom eens hier, kwajongen,” zei vader. „Ik zal je mijn nieuwe uitvinding eens laten zien.”

„Ik was werkelijk een beetje nieuwsgierig, weet je. En wat denk je, dat ik te zien kreeg? Een eindje touw met stevige knopen erin.”

„Dat voelde je zeker wel, hè,” schatert Bram.

„En of, ik voel het nog.”

De jongens bulderen van plezier, als ze zien hoe Tobbetje met een pijnlijk gezicht over zijn achterwerk wrijft.

„Wie kwaad doet, krijgt straf,” leeraart Jaap.

Tobbetje zwijgt, maar zijn gezicht voerspelt niet veel goeds. De jongens zijn op hun hoede. Ze kennen hem. Als Tobbetje zoo kijkt, dan heeft hij weer de een of andere schelmenstreek in de zin.

De torenwachter laat nog steeds op zich wachten. De menschen worden ongeduldig en de jongens heffen opnieuw het oude deuntje aan: „Een bal op! Een bal op!”

Dadelijk daarop klinkt weer het antwoord: „Een rooie, Een rooie!”

Tobbetje zit te piekeren op een grap, maar hij krijgt er vandaag de kans niet voor. De torenwachter heeft zeker gemerkt, dat de menschen ongeduldig worden, want plotseling gaat de toreneur open en de wachter met platte pet en glimmende klak komt naar buiten. Een luid „Hoera!” klinkt uit de menigte op. De jongens springen van de stoep en zwermen rond den torenwachter heen.

„Wie komt er?” schreeuwen ze.

„Frans de Vries!” klinkt het kort.

„Hoera! Vader!” roepen Bram en Jaap tegelijk.

„Frans de Vries!” gaat het van mond tot mond. De spanning is verbroken. Nu weet men welke schipper er verwacht wordt. De menigte gaat uiteen. De torenwachter stapt op de fiets om allereerst aan de schippersvrouw de blijde tijding te melden.

Maar de jongens zullen hem voor zijn. Dat is zoo de gewoonte. Wie het eerst de tijding aan de schippersvrouw brengt, krijgt van haar een paar centen; daar doen ze heel wat voor. Zoodra ze uit de mond van den torenwachter vernemen, wie er komt, gaan ze zoo vlug mogelijk er vandoor; want de torenwachter is op de fiets. Maar dikwijls wordt hij aangesproken. Als ze dus vlug zijn, kunnen zij het eerst wezen.

Langzaam stroomt het kerkplein leeg. De menschen zoeken hun werk weer op en het duurt niet lang of alles is weer zooals het was voor de roep: „Een bal op!” alles in rep en roer bracht.

Bram en Jaap hebben zich niet gehaast. De torenwachter zoekt toch het eerst hun moeder op. Zij behoeven dus niet de eerste te zijn.

„Fijn vanavond naar buiten, Jaap,” zegt Bram.

„Echt, jò,” antwoord deze.

In hun oogen glanst vreugde; blij zijn ze. Straks, over enkele uren is hun vader weer thuis. Zij verheugen zich al op het heerlijk genot van avond naar het „Hoofd”, het einde van de haven te gaan, om het schip te zien binnenkomen. Door het Schoolstraatje gaan ze naar huis.

„Wat is daar nu weer te doen?”

Halverwege het straatje staan een heeleboel jongens en ook een paar groote menschen. De jongens snellen er heen. Jaap maakt met zijn ellebogen ruimte. Bram volgt hem. De andere jongens mopperen wel een beetje, maar Jaap stoort er zich niet aan.

„Toch fijn als je zoo sterk bent,” denkt Bram.

Als ze door de kring heen gebroken zijn, zien ze wat er aan de hand is. Blinde Bertus is gevallen. Hij zit met zijn rug tegen de muur en zijn blinde oogen kijken verdwaasd in het rond. „Is er dan niemand, die mij helpt?”, schijnen ze te vragen.

Jaap gaat naar hem toe.

„Wat is er gebeurd, Bertus?” vraagt hij.

„Ik denk dat ik gevallen ben over een steen, Jaap.”

De blinde heeft Jaap onmiddellijk aan zijn stem herkend.

„Laat die vent liggen, hij is dronken,” roept een schelle stem.

Een luid gelach stijgt uit de omstanders op. Driftig draait Jaap zich om. O ja, natuurlijk Klaas Verwaal, die herrieschopper weer. Die heeft altijd zoo iets.

„Wie zegt jou dat die stumper dronken is?”

„Dat kan je zoo wel zien of heb je soms ook geen oogen in je hoofd.”

„Dat is gemeen!” roept Bram. „Je weet dat Bertus blind is.”

Jaap is naar Klaas toegegaan en staat nu vlak voor hem met gebalde vuisten.

„Zeg dat nog eens als je durft.”

„En als ik dat doe?” tart de ander.

„Dan zal ik je een pak slaag geven, begrijp je dat!”

„Dat wil ik wel eens zien,” smaalt de lummel.

Gelukkig, daar is de marktmeester van Dam.

„Wat is er aan de hand, jongens?” vraagt hij aan Bram en Jaap.

„O mijnheer, Blinde Bertus is gevallen en nou zegt Klaas, dat hij dronken is. Vindt U dat niet gemeen?”

„Dat is niet mooi,” meent mijnheer van Dam.

„Schaam je Klaas, je weet toch dat de stumper niet zien kan. Help liever wat.”

„k Zou je danken,” klinkt het norsch. Maar hij vindt het toch maar beter heen te gaan. Met den marktmeester moest je geen gekheid maken, die heeft een paar stevige knuisten aan zijn lijf.

Nu verloopt het opstootje snel.

„Kom jongens, we zullen de stumper even helpen,” zegt van Dam. Geholpen door Jaap richt hij Bertus overeind. Het blijkt, dat hij een voet verstuikt heeft. Hij kan er haast niet op staan.

„Zien jullie kans hem thuis te brengen, jongens?“, informeert van Dam.

„Dat zal wel gaan, mijnheer.”

„Leg je handen maar op de schouders van de jongens, Bertus.”

„Gaat het zoo?“, vraagt Bram.

Bertus antwoordt niet, maar aan zijn pijnlijk kreunen te hooren moet de voet leelijk bezeerd zijn. Van Dam kijkt hen even na en als hij ziet, dat ze wel thuis zullen komen, vervolgt hij zijn weg.

Tusschen de beide jongens in sukkelt de oude man mee.

„Nou kan ik vanavond de klok niet luiden,” klaagt hij.

„O, dat kunnen wij wel doen. Als je ons straks de sleutel maar geeft,” zegt Jaap.

„Zou dat gaan?”

„Wel ja, waarom niet? Zijn we niet sterk genoeg?”

„Ja, dat wel, maar het is zoo laat.”

„Dat komt vanavond goed uit, Bertus,” juicht Bram. „We moeten met moeder naar buiten. Ik denk pas om negen uur. Vader komt.”

„Dan zal het wel gaan. Jullie zijn beste jongens,” zegt de oude.

Een glimlach glijdt over zijn gelaat. Nou is hij van een hoop zorg bevrijd.

’s Jonge, het valt toch niet mee. ’t Is zwaarder dan ze dachten. Maar gelukkig is het niet ver. Ha, daar zijn ze er al.

Bertus vrouw heeft de jongens al door het spiegeltje aan zien komen en komt hen vlug tegemoet.

„Wat is er gebeurd?” vraagt ze verschrikt.

„Mijn voet verstuikt,” zegt Bertus.

Met zijn drieën brengen ze de oude man in huis. Al gauw zit hij veilig en wel in zijn groote leunstoel voor het kleine raam.

„Wel bedankt, hoor jongens, voor de moeite.”

„Ja, wel bedankt door,” zegt het oude vrouwtje.

„Dan komen we straks de sleutel wel halen om de klok te luiden,” zegt Jaap.

„Ja, dat is goed, hoor.”

„Ik zou maar gauw koud gekookt water op de voet leggen,” zegt Bram wijs. „Moeder zegt altijd, dat het een best middel is.”

Het oude vrouwtje lacht. Het zijn toch hartelijke jongens. Ze laat hen uit en kijkt ze even na.

„Het is wel een kleinigheid om zoo’n oude man thuis te brengen, maar het geeft toch een prettig gevoel van binnen,” vindt Jaap.

„Dat heb je altijd als je wat goeds gedaan hebt,” zegt Bram.
„Maar die naarling van een Klaas, die is er nog niet als ik hem in mijn vingers krijg, Bram.”

„Het was echt gemeen om te zeggen, dat hij dronken was, Jaap.”

„Net iets voor Klaas, die heeft altijd van die gemeene streken.”

Neen, dat is niets voor hen. Ze halen wel eens wat uit, kunnen ondeugend genoeg zijn, zoodat hun moeders wel eens het hoofd schudden, maar zoo'n hopelooze ouwe man sarren, is niets voor hun.

„Fijn vanavond de klok alleen luiden,” zegt Bram opeens. „Zou het gaan?” Er klinkt eenige angst in Bram zijn stem.

„Natuurlijk gaat het, dat zal je eens zien.”

Bij de deur van Bram's huisje nemen ze afscheid.

„Tot vanavond, Bram.”

„Ja, tot vanavond.”

Jaap haast zich naar huis. Hij is al veel te lang weggebleven. Moeder zal niet weten waar hij blijft.

Bram gaat ook naar binnen en slaat het onderdeurtje met een slag dicht.

Ergens in een klein huisje, achter het lage raam is een oude vrouw bezig een doek met koud gekookt water op een verstuikte voet te leggen. De jongens hebben gezegd, dat het goed is. Dan zal het ook wel zoo wezen.

„Het zijn toch beste jongens,” denken de oudjes.

Nog steeds waait de wind over het kleine stadje. Voor het raam van Blinde Bertus zijn huisje fonkelen de helroode geraniums in het zonnetje, dat al heel ver naar het Westen is afgedwaald.

De klokkenluider met zijn bezerde voet op een stoel.

HOOFDSTUK IV.

NAAR BUITEN.

Het is nog ruim kwart voor achten als Jaap en Bram bij Blinde Bertus aankloppen.

Ze worden onmiddellijk binnengelaten en vinden de klokkenluider, met zijn bezeerde voet op een stoel bij het raam zitten.

„Zijn jullie daar al, jongens? Zeker geen geduld meer gehad.”

De oude vrouw geeft hun een stoel. De jongens vragen belangstellend, hoe het met de voet gaat. Ze zijn heel blij te vernemen, dat de pijn veel minder is. Het is nog wel wat gevoelig, maar Bertus denkt wel, dat het weer gauw in orde zal wezen.

„Dat koud gekookt water schijnt goed te helpen, jongens,” zegt dankbaar het oude vrouwtje.

„Ja, dat is wel een goed middeltje,” antwoordt Bram.

Jaap zwijgt en schuifelt op zijn stoel heen en weer.

Hij kan zijn ongeduld haast niet bedwingen. Die Bram is toch een kletskaus. Als hij nou maar niet te lang blijft zitten. Hij geeft Bram met zijn elleboog een por in zijn rug. Dat jong zit nou net op zijn gemak of hij bij zijn moeder thuis is.

„Zal ik om de sleutel vragen?” denkt hij. „Wel, ja, waarom niet?”

„Kunnen we de sleutel krijgen, Bertus?” vraagt hij, toch wel een beetje schuchter.

Bertus lacht. Hij begrijpt, dat de jongen ongeduldig wordt.

„Geef ze de sleutel maar, vrouw. Jaap zit op heete kolen.”

„Gek toch,” denkt Jaap. „Die Bertus kan niets zien, maar het is net of hij alles voelt.”

Het oude vrouwtje haalt de groote lompe sleutel van de toren deur en geeft hem aan Jaap.

„Hier, bewaar jij hem maar, jij bent de grootste,” zegt ze.

„Bringen jullie hem straks weer terug?” vraagt Bertus. „En denk er aan, dat jullie je best doen. Ik kan het hier hooren,” vermaant hij.

Jaap verzekert den ouden man, dat geen mensch in het stadje zal merken, dat Blinde Bertus zelf de klok niet luidt.

„Misschien doen wij het wel mooier,” lacht Bram.

„En of,” meent Jaap. „Pas maar op, anders nemen ze *ons* nog als klokkenluider.”

Bertus en zijn vrouw moeten hartelijk lachen om de geestdrift van de beide jongens. Ze worden door het oude vrouwtje netjes uitgelaten en haasten zich met groote schreden naar het Kerkplein. Ze hebben geen moeite om het slot open te krijgen. De verroeste scharnieren kraken als ze de deur openstooten. Ze stappen vlug naar binnen en sluiten de deur achter zich dicht. Misschien heeft er een hen naar binnen zien gaan, en die zou wel eens nieuwsgierig kunnen wezen en willen onderzoeken, wat ze daar binnen in de toren moeten uitvoeren. En dat vinden ze heelemaal niet noodig. Dat karweitje zullen ze zelf wel opknappen.

Het is al bijna donker in de toren. Ze kunnen nog maar net het dikke klokketouw zien hangen.

„Vindt jij het niet een beetje griezelig hier, Jaap?” vraagt Bram.

„Ben je mal, daar wen je wel aan. 't Is geen paleis, zoo'n toren.”

Met ongeduld wachten de beide knapen tot het uurwerk haar acht volle slagen zal doen hooren.

„Hoor jij nou niets, Jaap?” vraagt Bram. „Daar in die hoek.”

Het volgende oogenblik geeft Bram een gil. Er heeft zich iets uit die donkere hoek losgemaakt en is rakeling langs het hoofd van den verschrikten Bram gevlogen.

„Hou je snavel, jò,” knort Jaap. „Ben jij bang van een vleermuis?”

„Weet jij zeker, dat het een vleermuis is,” huilt Bram.

„Een olifant kan toch niet vliegen,” lacht Jaap luidkeels.

Wat klinkt dat raar in die halfdonkere ruimte. Bram voelt zich niets op zijn gemak. Bijna heeft hij spijt, dat hij meegegaan is. Je kan Jaap niet tellen. Die is niet bang.

Gelukkig, daar klinkt *de* eerste slag. Jaap telt hardop en nauwelijks is de laatste slag weggestorven of Bram voelt het klokketouw in zijn handen duwen. Hij hoort Jaap roepen: „Trekken Bram! Trekken!”

Ha, het gaat. Een—twee! Een—twee!

Ze hebben de slag al te pakken. De klok luidt:

„Bim-Bam! Bimmm-Bammm!

Het klinkt hier heel anders dan buiten; lang zoo mooi niet.

„Zou 't goed gaan, Jaap?” vraagt Bram ietwat angstig. „Het klinkt zoo gek.”

„Dat komt, omdat wij in zoo'n kleine ruimte zijn. 't Gaat best, hoor! Hup, trekken! Een—twee! Een—twee!”

Het gaat telkens gemakkelijker.

Ha, wat zal Bertus zitten luisteren nu. Nou zegt hij bepaald tegen zijn vrouw: „Hoor je de jongens? Ze kunnen het wel.”

En de menschen in de stad hooren het nu ook. Die weten natuurlijk niet, dat *zij* het doen. Reusachtig is het.

„Nu is het genoeg, Bram,” zegt Jaap.

„Gek,” denkt Bram, „’t is net of Blinde Bertus dat zegt. Eigenlijk jammer, dat het zoo gauw afgelopen is.”

Ze laten het touw nu lossen door de handen gaan. Ze behoeven niet meer te trekken.

Bimm-Bimme! Bimmele-Bammele!

’t Gaat heelemaal of blinde Bertus zelf er bij is.

Met verrukte oogen kijken de jongens naar het klokketouw, dat steeds langzamer in de hoogte gaat. Jaap vergeet heelemaal om mee de hoogte in te gaan. Eindelijk hangt het dikke touw stil naar omlaag. De jongens slaken een zucht van verlichting. Het is afgelopen.

„Vooruit Bram, gauw gaan hooren hoe Bertus het gevonden heeft.”

Zorgvuldig sluiten ze de torendeur weer dicht en loopen op een draf de Schoolstraat af naar het huisje van den klokkenluider.

Zonder kloppen loopen of liever vallen ze het kamertje binnen. Dat is voor Bertus een reden om op te merken, dat ze zoo’n haast niet behoeven te hebben.

„En . . . ?” hijgt Jaap.

Blinde Bertus schiet in de lach. In dat eene woordje ligt zooveel nieuwsgierigheid naar zijn oordeel, dat hij zich haast om te antwoorden. „’t Was prachtig, jongens, prachtig. Ik zou het zelf niet beter gekund hebben.”

Dat vlelend oordeel over hun kunst van klokkenluider jaagt een bos van blijdschap naar de wangen van de knapen. Met schitterende oogen doen ze verslag van hun ervaringen in de toren. ’t Verhaal van de vleermuis wordt natuurlijk niet vergeten. De beide oudjes lachen smakelijk om de schrik van Bram.

„We zullen eens een keer boven in de toren gaan kijken, daar zitten veel vogelnesten,” belooft Blinde Bertus.

„Heelemaal boven in de toren?” juicht Bram.

„Dat zal fijn wezen,” vindt Jaap.

Het oude vrouwtje heeft intusschen voor de beide jongens een beker melk ingeschonken, die ze met smaak naar binnen werken. Ze maken nog een praatje en Bram heeft zich net voorgenomen meer over die vogelnesten te weten te komen, als Jaap de klok ontdekt en verschrikt roept; „Jò, Bram, wij moeten naar buiten! Moeder zal niet weten, waar wij blijven.”

„Het is eigenlijk tijd voor jullie om naar bed te gaan,” meent Bertus zijn vrouw.

Maar de jongens protesteeren hevig: „Je vader komt toch niet alle dag binnen.”

Blinde Bertus is het volmaakt met hen eens. Voor zulke gezonde sterke jongens geeft het niet als ze eens een keer laat naar bed gaan.

Ze nemen hartelijk afscheid van de blinde en zijn vrouw en be-

loven, dat ze morgen nog eens aan zullen loopen om te vragen hoe het met de bezeerde voet gaat.

„Dat is goed, hoor,” zegt Blinde Bertus. „Maar ik denk, dat jullie mij morgen wel weer in de toren vinden.”

Haastig slaan Jaap en Bram de weg in naar de haven.

Onderweg zegt Jaap: „’t Is fijn, dat Bertus zijn voet zoo gauw beter is, maar ’t is toch jammer, dat wij de klok niet meer *alleen* kunnen luiden.”

En daar is Bram het natuurlijk, ondanks de vleermuizen, roerend mee eens.

Aan het einde van de haven ligt het „Hoofd” te wachten op de naderbijkomende duisternis. Op de ruwhouten bank, die er staat zitten enkele vrouwen met witte muts en donker jak.

Hier en daar verspreid staan groepjes mannen en vrouwen; allen in de oude dracht. Het dunne witte mutsje, waaronder een flonkerend ijzer, en het donker effen jak voor de vrouwen, met soms een schoermantel in dezelfde kleur, de blauwe trui en platte pet met glimmende klak voor de mannen.

De oudste kinderen zijn meegegaan en hebben zich naast moeder op de bank neergezet. Anderen staan, over de ijzeren leuning te kijken naar het voortglidende water van de Nieuwe Maas.

Het is een stille avond geworden. Recht vooruit ligt een smalle strook grond tusschen de Oude en de Nieuwe Maas. De oevers zijn begroeid met hoog opgaand riet. Enkele daken van eenzame hofsteden kijken brutaal er boven uit.

Links ligt de haven van de „Vulcaan Maatschappij”. Daar ver-vagen groote zwarte booten tot prentjes uit een boek. Hun masten en breede korte pijpen steken recht naar omhoog.

Aan de rechterzijde, aan de overkant der rivier, ligt een groote fabriek. Forsche gebouwen, waaruit gele rookpluimen loodrecht de lucht in gaan. Daar wordt dag en nacht gewerkt.

Overal ontwaken lampjes. Nu zijn het nog bescheiden schuchtere lichtjes, straks als het donker is, zullen het felle oogen zijn, die zich langzaam over het vlakke water bewegen of een baken zijn, waarop men vertrouwen kan. Kijk, ze komen overal te voorschijn. Op de verre hofsteden aan de overkant, op de groote zwarte booten links, op de fabriek rechts en op de vele schuitjes, die als verre gedachten voorbijgliden van de eene naar de andere kant.

Af en toe klinkt een korte stoot op een fluit of horen.

Boven dat alles de lucht, effen en schoon, nu de wind er niet meer is. Alleen recht vooruit een vage massa, doorschijnend als witte vitrage; daar komt straks de maan vandaan.

Zachtjes praten de mannen met de vrouwen. De kinderen luisteren. Telkens turen zij naar het Westen, van waar het lang verwachte schip moet komen. Kijk, daar heb je Bram en Jaap ook. Ze zoeken hun moeder op.

„Zijn jullie daar eindelijk!” zegt ze. Het klinkt als een berisping. Maar als de jongens vertellen van hun heerlijk avontuur in de toren, van het moeilijke werk om zoo'n groote klok te luiden, dan ontspant zich moeders gelaat. Ze begrijpt het en kan onmogelijk boos zijn op de rakkers. Het doet haar goed, dat zij zoo behulpzaam zijn geweest. „Ze hebben toch een goed hart,” denkt ze.

Weldra hangen Jaap en Bram over de ijzeren leuning heen en staren in het water.

Het witte gordijntje, dat daar straks nog dicht was, is nu opengeschoven en helder schijnt het gultige maantje op het donker geworden water.

Er zijn nu opeens honderden zilveren plekjes, die wel schijnen te dansen door de lichte rimpeling der rivier.

De beide jongens zien zwijgend die schittering aan. Gek, maar ze hebben nu heelemaal geen lust om luidruchtig te zijn. Deze mooie stille avond ontroert hen en doet ze stil zijn. Op zoo'n avond zou je graag een goed mensch willen wezen. Dan lijkt het zoo gemakkelijk om geen slechte dingen te doen.

Traag trekken de minuten voorbij. De menschen worden ongeduldig. Wachten duurt altijd lang, vooral als zoo'n groot verlangen in de nabijheid is.

Dan doemt in de verte een donkere schim uit de duisternis op. Zou dit het langverwachte scheepje zijn?

Allen verdringen zich rond de ijzeren leuning. De stilte is verbroken. Gejaagde uitroepen en blijde kreten kruisen elkaar. Eindelijk!

Een der oude visschers heeft het scheepje herkend. Schipper de Vries is in aantocht.

Langzaam nadert hij de haven. Steeds scherper wordt het beeld, tot het eindelijk in het licht van de maan komt. Duidelijk zijn de matrozen te onderscheiden.

Als een tooverschip vaart het voorbij de haven.

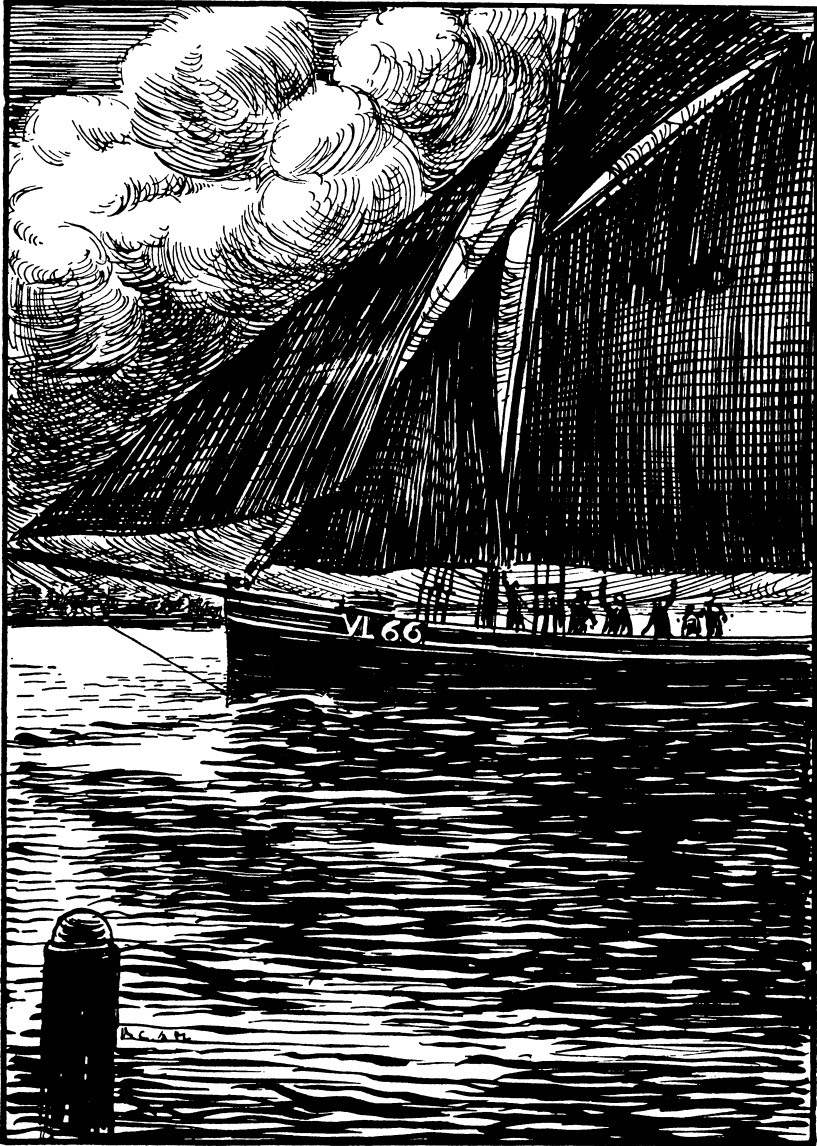
„Hallo! Hallo! Welkom! Welkom! Alles wel?”

Over en weer van „Hoofd” tot schip en van schip tot „Hoofd”, klinken blijde kreten van herkenning.

„Daar staat Vader, Jaap!” schreeuwt Bram.

„Ik zie hem, hij staat aan het roer.”

Ongestoord vaart het scheepje voorbij, de glanzende lichten van de „Vulcaan” tegemoet. Het zwaait al naar links, nog even en dan wendt het zich, en geleid door de bekwame hand van schipper de

Schipper De Vries is in aantocht.

Vries vaart de logger de veilige mond van de Nieuwe Haven in. Met de rust en de stilte is het nu gedaan. Allen haasten zich naar de andere haven, waar het scheepje aan wal zal komen.

Jaap en Bram zijn al vooruit gehold. Moeder heeft het goed gevonden. Verdwalen kunnen ze niet, daar is de afstand te klein voor.

Druk pratend en lachend gaan de vrouwen en mannen voort, de huppelende kinderen aan hun zijde. Gelukkig, alles is in orde.

Door de donkere straten, in de late avond gaan ze naar huis. Bram en Jaap ieder naast hun vader. Ze hebben immers zooveel te vertellen.

Aan de andere zijde van vader loopt moeder. Glimlachend luistert zij naar de vragen, waarmede de jongens hem dwingen steeds maar meer te vertellen. Natuurlijk moet *hij* weer weten, wat er met Blinde Bertus is gebeurd. Dat *zij* de klok hebben geluid. En de gemeene streek van Klaas Verwaal wordt natuurlijk niet vergeten.

Vader knikt af en toe maar eens. Hij is moe en verlangt naar zijn groote stoel en zijn pijp tabak. Niet het minst naar de lekkere koffie, die moeder ongetwijfeld zetten zal als zij straks thuisgekomen zijn.

Boven hun hoofden spant de donkere hemel, met zijn tintelende sterretjes. Als ze allemaal even zwijgen, hooren zij niets anders dan het geluid van hun voetstappen. En als ze in het Paterstraatje komen, kijkt Bram vluchtig naar de deur van buurman Krijn en huivert.

Onder het licht van de schommelende petroleumlamp zitten Vader en Moeder nog een tijdje te praten. Vader's gelaat staat ernstig. De vangst is niet zoo goed geweest en de besommingen zouden wel niet meevallen. Moeder gaat bij hem staan; ze drukt een kus op zijn voorhoofd en zegt: „Toe, vadertje, niet ondankbaar zijn. Je bent weer gezond en wel thuis, dat is toch ook wat waard. En voor de rest zal God wel zorgen.”

„Dat is waar,” zegt vader.

Er klinkt wat meer vreugde in zijn stem en in zijn oogen glanst een flikkering.

Buiten flikkeren vriendelijk duizenden sterretjes. Het is of ze zeggen willen: „Kijk toch eens naar ons. Heb toch vertrouwen in Hem, die ons gemaakt heeft en ook voor de menschen wil zorgen, als ze maar geloovig vragen kunnen.”

HOOFDSTUK V.

HOOG WATER.

De zomer is voorbij gegaan; de herfst is gekomen.

De bladeren van de boomen in het „Hof” liggen allemaal op de grond. Ze kraken als er over heen geloopt wordt. Alles is nu goud en bruin geworden.

Maar met de herfst zijn de stormen gekomen. De stormen, die door het stadje heen tollen, als willen ze alles meenemen, wat hun in de weg staat. Mee naar de ruwe zee kant.

De menschen zitten nu diep weggedoken in hun kleine huisjes, bij de snorrende kachels. Ze luisteren naar de wind, die in de schoorsteen blaast en door de straten huult. Ze denken aan de mannen, die nu op zee zijn.

In hun gedachten zien ze de hoge golven, die probeeren zullen om het nietige scheepje te verdelgen. Angstig kloppen hun harten. Als ze 's avonds de lamp uit doen en in het donker een blik werpen op de leege straten, naar het schamele lantaarnlicht, dan stijgt in hun hart een innige beê op voor het behoud van die kloeke visschers.

De tochten van Jaap en Bram zijn nu afgeloopt. De dijk is koud in de herfstwind en het kasteel staat nu verlaten. De bladertjes, van de takken gewaaid, zijn verstrooid over de dijk, zoodat je er nu geen veilige schuilplaats meer achter vindt.

En het land is heelemaal dood. De koeien zijn uit de weide gehaald. De bloemetjes in het gras zijn doodgegaan of verdord. Dreigend hangen de groote wolken over het veld. Af en toe striemt de regen met felle vlagen.

De luttele hofsteden lijken kleiner geworden en nietiger, nu het vroolijke leven, dat de zomer bracht, er niet meer is.

Waar 's zomers de luchtige liedjes klinken van de boerendeerns en het vroolijke gerinkel van de helder geschuurde koperen emmers over het land dwaalt, hangt nu de ernst van de donkere dagen, die de winter brengt.

Alleen de toren staat rustig en sterk overeind, zeker van zijn overwinning.

Immers, de winter blijft niet duren. Het zal weer lente worden. Alles zal weer ontwaken en gaan leven. Weer kleur krijgen en een

nieuw lied zingen ter eere van den machtigen Schepper van alle dingen.
En de toren zal het beleven.

't Is nacht.

Duisternis hangt over het stadje.

Het stormt.

Als een dolleman tolt de wind door de straten, giert over de huizen heen; door de boomen. Over het vlakke polderland gaat hij als een razende Roland.

De schepen in de haven liggen hoog boven de kade uit en dobberen gevaarlijk op en neer. Donkere dreigende schimmen zijn het. Ze rukken aan de trossen. Ze willen weg. Mee met de stoute Zuid-Wester, naar de vrijheid op de schuimende plas.

Er zijn geen andere geluiden dan die, welke de storm oproept.

De dakpannen ratelen op de daken, de oude boomen steunen en buigen zwaar naar omlaag. De glasruiten rinkelen; af en toe valt er met veel misbaar een dakpan op straat.

En het water is hoog. Gevaarlijk hoog. Hier en daar is het al op de kade geloopen.

Bij de sluisdeuren staan de sluiswachters met ernstig gelaat. In hun oliejas, met de „Zuid-Wester” op, staan ze op hun post. Met een bang hart zien ze het water stijgen.

Wat zal er gebeuren, als het water stijgen blijft?

Hun gelaat staat strak. De oogen steeds gericht op de peilschaal, die steeds hooger stand aangeeft. Nog maar enkele centimeters en dan . . . .

„God sta ons bij!” mompelt een der mannen.

„Als het zoo door gaat, loopt de stad gevaar, Kobus.”

„Het water blijft stijgen, Klaas.”

Een oogenblik zien ze zwijgend naar het woelige water. Maar duizenden gedachten gaan door hun hoofd. In hun handen ligt het lot van de geheele burgerij. Ze weten dat alleen hun waakzaamheid niet voldoende zal wezen om het groote gevaar te keeren. Maar hun bewegingen blijven zeker, hun hand is vast. Ze vertrouwen, dat God hun in de ure van het gevaar niet zal verlaten.

„We moeten ze waarschuwen, Kobus,” zegt plotseling Klaas.

„Ik zal er voor zorgen,” is het korte antwoord.

De vlam van een carbidlamp speelt op hun bruine gezichten.

Dan gaat Kobus heen. Voorovergebogen, recht in de wind.

Recht in de storm, onwrikbaar als de toren op het kerkplein, de stad tegemoet. Even draait hij zich om en ziet hij in het wapperend licht van de primitieve lamp, Klaas staan. Recht op in de bruisende storm.

„Naar de stad! Het is noodig!“ mompelt Kobus.

Opnieuw aanvaardt hij de strijd tegen de woelende wind, die hem de adem beneemt en de tranen in zijn oogen doet springen.

Hij gaat langs de dansende lichten van de lantaarns, langs de hooge gevels van de vele pakhuizen. Alleen in de rumoerige nacht.

Af en toe schrikt hij, springt opzij, als een dakpan net voor zijn voeten valt. „Niet talmen,“ denkt hij. „Vooruit, de stad is in gevaar.”

Het begint te druppelen. Dan al harder en harder en weldra klettert de regen, blaasjes vormend, naar omlaag. Vooruit!

Kobus huivert toch. Zoo'n angstige nacht heeft hij nog niet veel meegemaakt. Maar hij aarzelt geen oogenblik. Diep in zijn hart weet hij, dat hem niets zal overkomen buiten de wil van den Hemelschen Vader.

Hol klinken zijn stappen door de nacht. En de storm heerscht en viert zijn wilde lusten bot op het kleine slapende stadje.

Bij de sluizen staat Klaas. Zijn oliejas glimt van de regen. Zijn blik is gericht op de peilschaal. Het water wast nog staag.

Hoog water beteekent gevaar. Hij ziet naar de bovenzijde van de sluisdeuren en meet de afstand, die het water nog scheidt van de bovenrand. Hij, de groote sterke kerel, siddert, als hij denkt aan de mogelijkheid, dat het water er over heen zal stroomen.

In gedachten volgt hij Klaas. Rekent uit, waar hij nu zal wezen. Iedere minuut is kostbaar, kan het te laat zijn.

Maar wat er ook gebeuren zal, hij blijft op zijn post. Zijn werk is hier en niets zal hem daar vandaan jagen. Alles wat hij met zijn menschelijke krachten doen kan, zal hij doen.

Zijn lippen prevelen een zacht gebed. Ook Klaas weet, dat alleen God's hulp hier redden kan.

Woedend gaat de storm over de stad. Vecht met alles wat zijn macht trotseert. Striemt het water en brengt het tot golven met witte befjes, beukt de huizen. Doet de schepen rukken en dansen aan de touwen. Jaagt de donkere wolken razend langs de hemel en tracht de boomen neer te vellen.

Razend is de wind. Fel striemt de regen uit de grauwe hemel.

En het water wast.

„God zij ons allen genadig!”

In de donkere, diepblauw geverfde bedstede, met rood en wit geblokte gordijntjes er voor, ligt Bram te luisteren naar het gerucht van de storm.

Hij ligt op zijn rug, met de handen onder het hoofd, te staren door het kleine venster. Naar de donkere wolken, die voortsnelen

langs de hemel. Hij volgt met zijn oogen een groote wolk. O, wat holt die dapper voorwaarts, andere wolken voorbij. Opeens! Bots . . . hè, hij schrikt ervan. Een grootere wolk is in de weg getreden en heeft de dappere uiteengerukt en verwaaid naar alle kanten.

Wat een leven gaat er. Wat een boos weer zal het nu op zee zijn. In eens denkt hij aan vader. Als er maar niets gebeurt. Hij krijgt het benauwd in de kleine bedstede. O, was hij nu maar buiten. In huis lijkt het altijd veel erger.

Hè, wat is dat? Hij zit opeens recht overeind in de bedstede. Hoort hij het goed? De klok luidt! Bimmm-bammm! Bammm-Bammm!

Dat is niet het gemoedelijke luiden van overdag. Daarvoor zijn de klanken te hard en te schel. 't Is de noodklok. Ja, de noodklok luidt.

Zijn eerste gedachte is op te springen en naar buiten te gaan. Maar hij denkt aan moeder. Die zal het vast niet goed vinden.

Dan hoort hij stommelen in het kamertje naast het zijne en kloppen tegen het planken schot, dat de beide vertrekjes scheidt.

„Ja, moeder!”

„Kom er uit, Bram. De noodklok luidt.”

Vlug staat hij op en werpt een blik door het zolderraam. Hu, wat een weer. Als wilde vogels varen de wolken voorbij zijn oogen en de lichten van de lantaarns dreigen telkens uit te gaan door de dreigende wind. Die wind is verschrikkelijk.

De blinden van buurman Krijn aan de overzijde knarsen onheilspellend en boven Bram zijn hoofd rammelen de dakpannen.

Dan kleedt hij zich vlug aan. Hij hoort hoe het op straat rumoeriger wordt. Klompen kletsen. Stemmen klinken, wild dooreen, wonderlijk ver, tegengehouden door de daverende storm.

En boven alles uit de noodklok. Bimmm-Bimmm! Bammm-Bammm!

Wat een taal spreekt die klok. Zij wil zeggen: „Kom er uit, slaapmutsen, kom er uit! Blijf niet weggedoken in uw arme huisjes. De stad is in gevaar.

Bimmm-Bimmm! Bammm-Bammm!

Snijdend vallen de klokkentonen in de rumoerige nacht. Verschrikt de menschen in de verst afgelegen straatjes. Overal richten die zich op en luisteren even. Weten dan, er is gevaar.

Zoo verricht de klok haar taak. De menschen wakker maken en waarschuwen voor het dreigende gevaar.

En Kobus weet het. Daarom ging hij de eenzame weg door de nacht. Om in de oude toren het klokketouw te trekken.

Het klokketouw van de noodklok.

Kom er uit, Bram, de noodklok luidt.

Overal komen nu menschen te voorschijn. Je kan zien, dat zij zich haastig aangekleed hebben. Op hun gezichten ligt angst om wat zal gebeuren.

„Wat is er eigenlijk aan de hand?“

Die vraag gaat van mond tot mond. Weldra is het bekend.

Het water!

Deze enkele woordjes zeggen zooveel. Er ligt vaak zooveel leed en verdriet in opgesloten.

Het water vernielt het land en maakt het voor langen tijd onbruikbaar; dringt in de werkplaatsen van de kuipers, waar het veel schade aanricht. Het komt in de huisjes, de knusse zindelijke huisjes en zet alles onderste boven.

Vaag kunnen de ouderen zich nog herinneren, de ramp van jaren geleden.

Toen was het heele stadje ondergelopen.

Midden in de stad, staat een oud huis met een ingemetselde steen, waarop je nu nog zien kunt, hoe hoog het water *toen* precies gekomen was.

Die oude menschen.

Ze denken er nu weer aan terug en schudden hun hoofd. Als dat nu weer moet komen, dan . . .

En het kan. Er is kans op. Het gevaar is dichtbij, want de noodklok luidt.

Hoor maar: „Bimmm-bimmm! Bammm-bammm!“

Bram is met zijn moeder en zijn zuster naar buiten gekomen. Zorgvuldig sluiten ze de voordeur dicht en gaan mee met de anderen, naar de sluisen; daar waar het gevaar dreigt.

Ze vechten met de storm, die fel aan de rokken van de vrouwen tornt en de petten van de mannen niet met rust wil laten. Met moeite houden ze de rokken bijeen met beide handen en de mannen drukken de pet vaster op hun ooren.

Hu, wat een boos weer is het toch.

De regen striemt fel in hun gezichten en maakt een iedereen huiverig. Ze hadden beter thuis kunnen blijven.

Dat is gemakkelijk gezegd. Maar wie bleef er nu binnen met zulk weer. Je zou toch niet rustig kunnen slapen en toch aldoor luisteren naar de regen en de storm; willen weten hoe de stand van het water is. Neen hoor, dan kan je beter gaan zien, zelf zien, dan weet je hoe groot het gevaar is.

Opeens houdt de klok op met luiden.

Het is nu griezelig stil geworden. „’t Echte mooie is er nu af,“ denkt Bram. Maar dat durft hij niet te zeggen. Moeder zou hem een standje geven en Griet zou zeker zeggen, dat hij niet goed bij zijn hoofd was.

Achter de menschen aan gaat Kobus met een voldane trek op zijn gelaat. Hij heeft zijn plicht gedaan. De stad is wakker. De menschen zullen niet meer overvallen worden. Wie niet geluisterd heeft, moet het zelf maar weten. Hij heeft de noodklok geluid en daarmee uit.

Hij gaat weer terug naar Klaas, die met angstoogen de peilschaal gevolgd heeft en met groote bekommering moest toezien, hoe het water nog maar aldoor langzaam, maar regelmatig steeg.

In een lange stoet trekken de menschen, langs de haven op de sluizen aan. Het geluid, dat hun klepperende klompen maken, klinkt boven de storm uit.

„Nietige, kleine wezentjes zijn het,” denkt Bram. „Angstige menschjes in hun dikke jekkers en wijde mantels gehuld. Bang, o zoo bang, voor het vreeselijke gevaar, dat boven hun hoofd hangt. Dat hen zal vernietigen, als God het niet verhoedt.

Bij de sluizen staan de menschen in groepjes pratend bij elkaar. Ze bespreken het gevaar, dat dreigt.

Bram heeft al gauw Jaap ontdekt, die met zijn moeder meegekomen is en Tobbetje bij zich heeft. Ze krijgen toestemming om wat rond te loopen. Ze kruipen door de menschen heen en trachten zoo dicht mogelijk bij de sluizen te komen. Dat gaat niet gemakkelijk; allemaal willen ze wat zien. Eindelijk lukt het.

Kijk, daar staat de Burgemeester. Hij praat met Klaas en Kobus, die telkens naar de peilschaal wijzen.

En Van Dam is er ook. Ze zijn er eigenlijk allemaal, de dienders niet te vergeten.

„Zou er nog iemand thuis zijn, Jaap.”

„Dat zullen er niet veel wezen, Bram.”

Ineens denkt Bram aan Blinde Bertus. *Die . . . . is . . . . natuurlijk thuis.*

„Zeg, Jaap.”

„Ja, wat is er.”

„Blinde Bertus.”

„Ja, die is thuis, die kan natuurlijk niet naar buiten met zulk weer.”

„Zou hij niet bang wezen?”

„Dat denk ik niet.”

„Zeg Jaap, zullen we morgen eens bij hem gaan vragen, of hij bang geweest is.”

„Dat zullen we doen.”

Jaap is er eigenlijk niet heelemaal met zijn gedachten bij. Er is ook zooveel te zien en te hooren.

Rond hen heen de storm, de gierende storm en voor hen de sluizen en het vreemde licht van de lamp, met de peilschaal die over hen beslissen zal.

Maar Bram is nog niet heelemaal tevreden. Hij moet telkens aan die Bertus denken. Nu ligt ie natuurlijk wakker, te luisteren naar de wind. Hij heeft ook de noodklok geluid vroeger en weet dat er nu gevaar is. Stel je voor, dat er iets gebeurd, wat moet er dan van Blinde Bertus worden. Daar moet Bram niet aan denken. Hopen maar, dat het water niet hooger komt.

Ze hebben een prachtig plaatsje veroverd, dicht bij de sluisdeuren en slaan nu met een diepe belangstelling de verrichtingen van de beide sluiswachters gade.

Daar is de Burgemeester weer. Hij gaat naar Kobus en Klaas.

De jongens hooren hoe hij vraagt: „En hoe staat het, mannen?”

„Ik geloof, dat er stilstand is, Burgemeester.”

„Zouden de deuren het houden?”

„Met God's hulp wel.”

Bram hoort dat antwoord en hij ontroert.

Ja, dat is het wat die mannen zoo trouw op hun post doet zijn. God's hulp.

Bram voelt, als je dat zeggen kan, echter *zoo* zeggen, dat je het heelemaal gelooft, dat er dan geen angst meer is. Dan moet het van binnen rustig worden. „Zou Blinde Bertus . . . ?”

En ineens weet Bram, dat Blinde Bertus niet bang is, dat hij gerust in zijn huisje durft te blijven en kan luisteren naar de bulderende storm, omdat hij vertrouwt op God's hulp.

„We zullen morgen eens gauw gaan kijken, hoe Bertus het gemaakt heeft, Jaap.”

„Natuurlijk, Bram.”

Ze hebben Tobbetje uit het oog verloren. Die is natuurlijk tusschen de menschen door gekropen en verdwenen. Het is nu ook geen tijd om grapjes te maken.

Nog steeds giert de storm, maar de regen is er niet meer. De wolken zijn vaneengescheurd en het maantje doet dappere pogingen om ook een kijkje te nemen.

Uren wachten mannen en vrouwen, zacht pratend, bij de sluizen op de val van het water.

't Is al haast ochtend als ze naar huis gaan, Het gevaar is voorbij. Het water valt en de sluisdeuren hebben het gehouden.

God heeft geholpen.

HOOFDSTUK VI.

NA DE STORM.

Twee weken zijn voorbijgegaan na die verschrikkelijke nacht, toen het water dreigde en de bulderende storm als een dolleman door het stadje tolde.

Toen was de stad gespaard gebleven voor een erge ramp. Maar . . . dreigde er nu niet een nieuw gevaar?

Een gevaar, dat nog grooter en zwaarder treffen zou, dan het water ooit had kunnen doen.

De schepen?

Het is tijd, dat ze binnen moeten komen, eigenlijk zijn ze al over tijd, tenminste enkelen.

De schepen, die behouden binnengeloopen zijn, hebben geen nieuws meegebracht. Alleen dat zij boos, heel boos weer hebben gehad.

Die nacht, toen het water dreigde, heeft de Noordzee zich in haar geweldigste vorm laten zien. Het heeft toen gespookt op dat wilde wijde water.

Maar anders wisten zij niets. Andere schepen hadden zij niet gezien, zoodat de bange onzekerheid omtrent het lot van zoovelen dreigend boven het stadje hangt.

In de huisjes van de visschers waart die bange schaduw rond.

Ook bij Bram en Jaap thuis.

Moeder heeft al dagen rond geloopt met bekommerd gelaat. In moeders oogen heeft Bram tranen gezien; hij weet het zeker.

Het zou zoo erg zijn, zoo verschrikkelijk erg als . . .

Hoorden zij nu maar eens iets. Een klein bericht, een nietig teeken van leven, van die andere schepen, die thuiskwamen.

Maar niets . . . niets.

Iederen keer als een scheepje de haven binnengeloopen is, heeft Bram getracht iets te weten te komen. Heeft hij de schipper opgezocht en gevraagd: „Schipper de Vries niet gezien?”

Maar telkens weer hetzelfde antwoord: „Niets gezien.”

Dan was hij maar weer weggegaan naar huis, waar hij haast niet naar toe durfde, omdat moeder direct aan zijn gezicht zou zien, dat er weer niets was.

O, die onzekerheid.

Als ze maar iets, iets hoorden.

En elke avond in de kleine bedstede, had Bram zooals altijd de handen gevouwen en God gevraagd: „Spar Vadertje toch.”

Maar ook op zijn gebed was geen antwoord gekomen.

Zoo trokken de dagen traag voorbij, terwijl de angst groeide.

't Is Zaterdagmiddag.

In het kleine kamertje, achter om de ronde tafel, zit moeder Van Noort te naaien. Bram zit tegenover haar.

Beiden zwijgen.

Maar in hun harten leeft de angst. Allebei denken ze aan vader.

„Jongen, Bram, zou je nog niet eens gaan hooren?”

„Ja, moeder”, zegt Bram.

Hij gaat de gang in, zijn jas en pet halen. Voor de zooveelste keer.

„Nou, 'k zal nog eens gaan zien.”

Opeens kan moeder niet meer.

Dagenlang heeft de angst om vader zijn moordend werk gedaan. Heeft ze geprobeerd, gewoon te zijn, om de kinderen. Maar nu . . .

Met het hoofd in de handen snikt zij het uit. Al haar bangheid, al haar verdriet om vader, die nu misschien nooit meer . . .

„Kom nu, moedertje, stil nu, moedertje.”

Bram staat naast haar en legt zijn hand op haar hoofd. Hij voelt zich vreemd ontroerd.

„Ik kan het niet meer uithouden Bram. 't Zou zoo verschrikkelijk erg zijn, zoo . . .”

„Ja, moeder, dat weet ik wel. Maar 't is toch nog niet zoo. Het kan toch best goed komen. Elke dag komen er weer binnen; het kan best.”

Vreemd, dat hij nu moeder opbeuren moet. Hij, Bram, die altijd zoo gauw in de put zit en anders naar moeder gaat om hulp.

„Ga maar gauw kijken, jongen en God geve, dat je een goeie tijding meebrengt.”

Bram gaat.

„Ik zal Jaap ophalen, moeder,” roept hij vanuit de gang.

Moeder antwoordt niet.

Als Bram weg is, gaat ze naar boven en valt voor het bed op de knieën om al haar bekommernissen te brengen tot Hem, Die gezegd heeft: „Komt allen tot mij, die vermoeid en belast zijt en ik zal U rust geven.”

Bidden heeft ze geleerd, moeder van Noort. Als kind al. Maar bidden als alles goed gaat, gaat zoo gewoon worden. „Vertrouw op God” is zoo gemakkelijk gezegd als er geen zorgen zijn. Maar als de angst om wat je dierbaar is je keel dicht knijpt en je hart sneller doet kloppen; als een geweldig verdriet op je loert om je te vernietigen, om dan alles vertrouwend over te laten aan God . . .

Opeens kan moeder niet meer.

Dat was zoo moeilijk.

Bram heeft Jaap opgehaald en samen slaan ze de weg in naar het Hoofd.

Ze gaan langs de oude, trouwe toren, waarvoor ze nu geen belangstelling hebben.

Ze gaan langs de haven, waar de behouden binnengekomen scheepjes liggen.

Langs de sluizen en denken aan de nacht, toen het water dreigde.

Ze denken aan de wind, de storm.

En met hen mee gaat de stijgende angst om vader, die allang had binnen moeten zijn.

Als ze op het „Hoofd” komen, vinden ze daar vele oudjes samen, met hun ronde dophoedjes op en hun korte pijpjes in de mond. Ze turen allemaal naar het Westen. Daar moeten ze vandaan komen, wil alles weer goed worden.

Rustig vloeit de rivier voorbij. Van heel ver weg komt het water. Wie weet, welke geheimen het met zich draagt.

Zwijgend scharen de jongens zich bij de oude zeelui. Om ook maar mee te kijken in de verte, die vreemde verte, waar vreugde of verdriet vandaan kan komen.

Een groote tjalk gaat traag voorbij. Het „heen-en-weer”-bootje legt brutaal aan en schopt een beetje herrie. De fabriek aan de overkant zendt wat gerommel over het water.

En de kalme najaarshemel, effen grauw, welft zich over dat alles heen.

Over de stilte na de storm, over het stadje, dat angstig is, over de zwijgende rivier en over de zielige wachtende menschjes, wier hart zoo bitter bedroefd is om het uitblijven van de scheepjes.

„Laten we maar weer terug gaan, Bram,” zegt Jaap. „Er komt toch niets.”

„Neen!”

Bram draalt nog. Hij werpt een laatste blik naar de hemel, waar de zee begint . . . .

Dan komt er een brok in zijn keel en hij draait zich om. Schuw kijkt hij naar Jaap en ziet tranen in diens oogen.

Nu moeten ze weer bij moeder aankomen en zeggen, dat er niets is.

Och neen, maar niet denken aan dat oogenblik, als ze zien hoe moeder in hun oogen leest, de nieuwe vergrooing van hun angst.

Maar de lust ontbreekt hen om te praten. Ze loopen zwijgend naast elkaar verder en moeten telkens, telkens weer denken aan moeder, die nog altijd hoopt . . . .

Aan de avond, die komt . . . .

O, die avonden, die zoo bitter lang duren.

Als ze zwijgend onder de lamp zitten en maar denken, denken aan datgene, waarover ze niet praten kunnen, niet praten willen, omdat het dan zoo rumoerig wordt van binnen . . . . omdat ze dan maar huilen moeten . . . . snikken om al de ellende, die dreigt.

Die avonden, als de wijzers van de klok zoo tergend traag rond-draaien, minuut na minuut.

Als ze bij ieder gerucht, dat zij buiten in het straatje hooren, denken, dat de torenwachter komt zeggen, dat er tijding is en zich diep teleurgesteld voelen als het gerucht voorbij gaat.

Die avonden, als de stilte zoo pijnlijk is, en het tikken van de klok je zoo weemoedig maakt, dat je denkt, dat er op de wereld niets anders is als verdriet.

Tot tien uur. Tot moeder zuchtend opstaat en in 't voorkamertje voor 't raam nog even tuurt naar buiten, voor ze de sleutel in het slot omdraait.

Dan is er weer een dag voorbij . . . . een dag, die niets bracht, die de onzekerheid grooter gemaakt heeft, de angst tastbaarder.

Dan volgt de nacht, de lange nacht van denken en heen en weer woelen, de nacht zonder slaap. Met altijd weer de angst, die moordende, ontzettende angst . . . .

Tot het bleeke licht van de morgen je weer uit je bed haalt met roodgerande oogen van slapeloosheid, van schreien dat je gedaan hebt, diep in de kussens, waarin je hebt liggen bijten van ellende.

Zoo'n avond, zoo'n nacht gaan ze weer tegemoet. Ze weten het, Bram en Jaap. Het doet hen langzamer loopen. Iedere stap brengt hen dichter bij dat ellendige, dat zij niet verhelpen kunnen, hoe graag ze ook willen.

Als ze nu eens thuis hadden kunnen komen met de tijding: „Vader komt”. O, dan had moeders gelaat weer blij gestaan, dan zouden ze geen tranen meer in haar oogen zien, dan zou alles anders wezen, weer net als vroeger.

Ze gaan de haven heen terug. De markt over en de Schoolstraat af; langs Blinde Bertus zijn huisje.

„Kijk hij staat aan de deur.”

„Dag Bertus,” groeten de jongens.

„Zoo, zijn jullie daar? Zeker wezen kijken.”

„Ja, Bertus, maar er is niets te zien nog,” zegt Jaap.

„Wat denk je ervan, Bertus,” vraagt Bram.

„Moed houden, jongens, moed houden. Bij God is alles mogelijk. Kom even binnen. De vrouw zal wel klaar zijn met haar werk.”

Gretig grijpen de beide jongens deze uitnodiging aan. Hoe

langer het duurt voor ze thuis zijn, hoe beter. Even flitst het door Bram heen, dat moeder zit te wachten, misschien al naar hen uitkijkt.

Maar Jaap heeft hem al naar binnen gedrongen en Bertus is hen voorgegaan.

„Hier heb ik een paar apen van jongens, vrouw,” roept Blinde Bertus aan de keukendeur. Dan gaat hij het kleine kamerje binnen, waar de jongens hem volgen.

Het valt Bram op dat hij zich zoo gemakkelijk beweegt. Dat komt natuurlijk omdat hij hier heelemaal thuis is.

„Neem een stoel en ga zitten, jongens.”

Het oude vrouwtje is nu ook binnengekomen en zegt, dat ze net klaar is met het werk.

„Jullie lusten zeker wel een kopje thee?”

„Graag, hoor,” zeggen ze.

„Hè, wat is het hier lekker rustig; je knapt hier heelemaal op,” denkt Bram.

„Zoo, dus nog niets gehoord, jongens?” zegt Bertus peinzend.

„Nee niets,” zegt Jaap. „Moeder is zoo bang.”

„Ja, dat ken ik, dat ken ik,” mompelt Bertus.

Zijn blinde oogen staren naar buiten, zijn hand rust op een groote Staten-Bijbel.

„Wat heeft hij daar nu aan,” denkt Bram, „hij kan toch niet lezen.”

Het oude vrouwtje heeft de kopjes gevuld en is aan de andere kant van de tafel, tegenover Bertus gaan zitten.

„Ja, jongens, het leven is niet altijd zoo mooi als wij wel zouden willen,” zegt Bertus.

Zijn hand streelt de Bijbel, als hij vervolgt: „Wij weten dat ook, hè moeder.”

Het oude vrouwtje knikt zwijgend.

„Als je denkt, dat het zonnetje altijd zal blijven schijnen, is het avond voor je het weet. Doch als wij maar steeds vertrouwen op God, maar gelooven, dat Hij weet, wat goed voor ons is, dan komen we ook die donkere dagen wel door.”

Bram en Jaap voelen zich stil worden. Die oude menschen moeten bepaald wel een groot verdriet hebben gehad. Ze herinneren zich brokstukken van een gesprek, dat hun ouders wel eens hebben gehad over Blinde Bertus. Ze zijn wel een beetje nieuwsgierig, ze zouden graag meer willen weten, maar 't is zoo gek om te vragen.

Ze voelen zich heelemaal op hun gemak bij die twee oude menschen. Eerst aarzelend, dan telkens vlotter, vertellen ze van hun angst, van moeder, die zoo bang is, van de lange avonden, de lange nachten.

De beide oudjes luisteren zwijgend en knikken af en toe begrijpend. „Weet je wat je doen moest, Bertus,” zegt het vrouwtje plotseling. Blinde Bertus ziet haar vragend aan met zijn doffe oogen. „Vertel de jongens van ons, van onze angst en hoe wij er door gekomen zijn.”

Even glijdt er een pijnlijke trek over het oude gelaat van Bertus. „’t Is misschien wel goed, ’t zou misschien wel goed wezen”, mompelt hij dan, „maar dan moeten hun moeders er bij zijn.”

„Hè ja, moeder moet het ook weten.”

„Komen jullie vanavond dan maar hier naar toe. ’t Is wel niet groot, maar ’t zal wel gaan. Vraag maar of moeder meekomt.”

Dat . . . was . . . wat.

Toch een goede tijding, die zij thuisbrengen kunnen. Al is ’t dan ook niet dat andere . . .

Nu zou de avond niet zoo verschrikkelijk zijn, zou Blinde Bertus vertellen . . . En morgen . . . dan konden ze weer zien.

Ze haasten zich naar huis en spreken af, dat Jaap met zijn moeder Bram zullen komen halen.

Even is die ellendige angst weg om plaats te maken voor iets blijers. Als moeder nu maar wil, Jaap zijn moeder gaat zeker.

Als Bram het verzoek van Blinde Bertus heeft overgebracht, denkt moeder even na. Dan stemt ze toe. Misschien helpt het wel.

En . . . ook zij is nieuwsgierig om te weten, wat er vroeger met Blinde Bertus is gebeurd.

HOOFDSTUK VII.

HOE BLINDE BERTUS LEERDE BIDDEN.

De ouderwetsche petroleumlamp, brons met krullen en poppetjes er tusschen, schijnt warm rood op de ronde tafel. Daar rond heen zitten Bram en Jaap met hun moeder.

Bij het raam, waarvoor nu een witte doek gespannen is, tegen over elkaar, zitten Blinde Bertus en zijn vrouw.

Allemaal wachten zij op z'n verhaal.

Uit een blikken sigarenkistje, waarop zwarte prentjes van het stadje staan gegrift, stopt hij zijn pijp, steekt er zorgvuldig de brand in en begint dan te vertellen.

„Ik werd geboren in een klein welvarend dorp aan de Lek, als zoon van een schoenmaker.

Vaders werkplaats, aan de dijk, zag uit op de rivier er lag ongeveer recht tegenover de aanlegsteiger van de Lekboot, die voer op Rotterdam.

Mijn ouders waren godsdienstige menschen en gaven mij een goede Christelijke opvoeding.

Ik zal niet lang stil blijven staan bij mijn jongensjaren; die verlieden als bij zoovelen. Veel kwajongenstreken, doch geen bepaald slechte dingen.

Ik kon op school heel goed mee, zoodat vader zijn plan om mij in de schoenmakerij te nemen opgaf en mij bestemde voor onderwijzer.

Doch in de uren, doorgebracht in de kleine werkplaats, die uitzag op de rivier, was er een ander verlangen in mij geboren. Een verlangen, dat groeide en heviger werd, al naarmate de dag, dat ik van school zou komen, nader kwam.

Ik wou naar zee.

Nog dikwijls denk ik aan het oogenblik, dat ik mijn wensch kenbaar maakte. Het deed mijn ouders veel verdriet.

Wij hadden heelemaal geen zeeman in de familie, en wat vader en moeder er van gezien en gehoord hadden, was nu juist niet zoo geschikt om hen onmiddellijk voor mijn plan in te nemen.

Doch ik dreef mijn zin door.

Als jongen van zestien jaar deed ik mijn eerste reis als messroomjongen op een schip van de Nederlandsche Lloyd.

Ik zal ook mijn ervaringen als zeeman niet vertellen, want dan zou de avond te kort zijn.

Tien jaar lang bevoer ik de Oceaan en bracht het in die tijd tot derde stuurman, met het uitzicht op een spoedige promotie tot tweede. Misschien wel tot eerste.

Er was echter veel in mij veranderd. Het zeemansleven hoe aantrekkelijk ook aan de buitenkant, bevat veel gevaren, die men jong zijnde, licht telt, doch die de last der jaren dubbel zwaar maakt.

Ik kan dat zoo allemaal niet vertellen, maar kort gezegd, ik was een ander mensch geworden.

Ik beloofde mijn moeder bij de aanvang van mijn eerste reis dat ik zou blijven bidden en trouw zou lezen in het Bijbeltje, dat ik van haar meekreeg.

Tien jaar zeemansleven hadden mij echter gemaakt tot een spotter, die zich God's geboden slechts uit de verte herinnerde. Ik vloekte en dronk.

Toen leerde ik mijn vrouw kennen. Een meisje uit ons dorp. Als ik van goede ouders, vroom en oppassend, die wonderlijk genoeg, zich tot de ruwe zeeman voelde aangetrokken."

Gelukkig glimlachend luistert het oude vrouwtje naar het verhaal van haar man. Ze maakt het weer heelemaal mee.

„Die tijd is voor haar zeker erg gelukkig geweest,” denkt Bram.

„Toen kreeg ik,” vervolgt Bertus, „al gauw genoeg van het zeemansleven, vooral na de geboorte van ons eerste kind.

Ik zocht en vond op de scheepswerf, die even buiten ons dorp lag, een aardige betrekking als baas.

Een rustiger en beter leven brak voor ons aan.

Maar mijn rusteloze natuur, aan zwerven gewoon, die mij naar zee gejaagd had en mij onverschillig maakte voor het goede uit mijn kinderjaren, dreef mij weer uit huis.

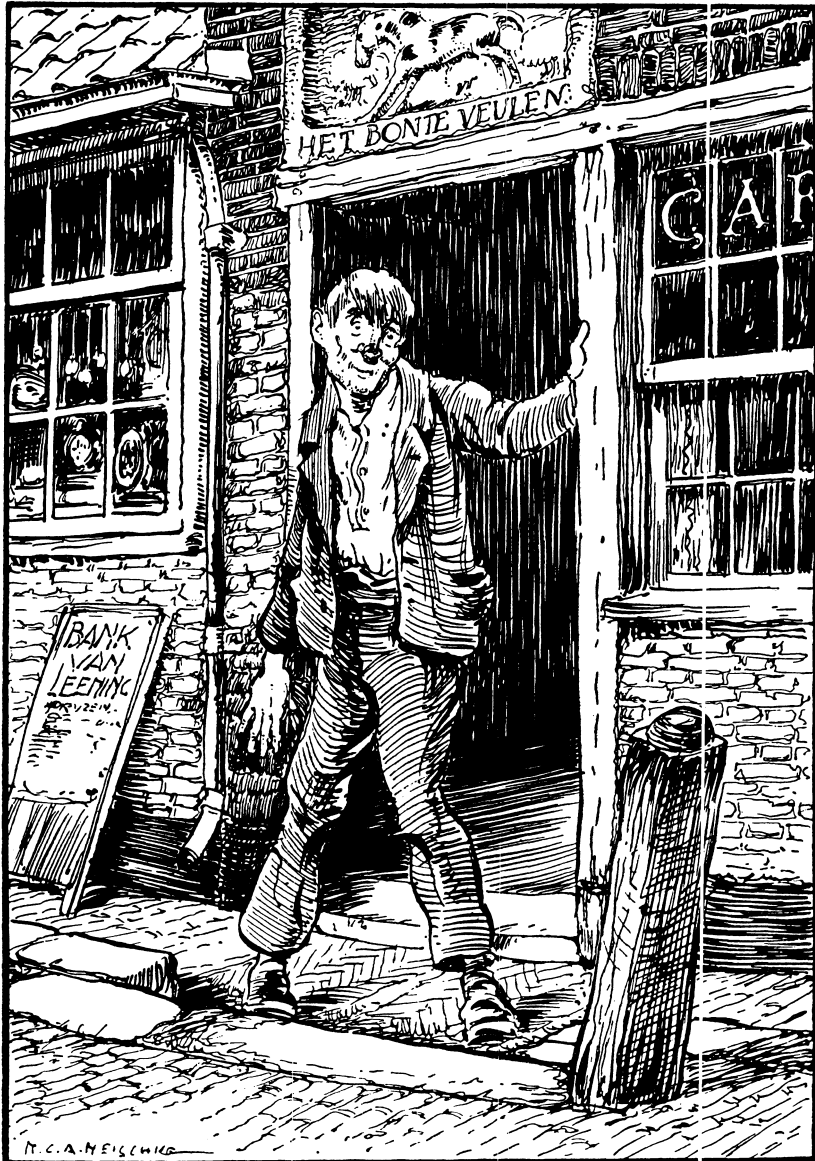
Ik werd een vaste klant van „Het Bonte Veulen”, een der bekendste kroegjes uit ons dorp.

Mijn vader was intusschen gestorven en mijn moeder had veel verdriet van mij in die tijd. Dikwijls sprak zij met mij. En ja, hoe gaat dat gewoonlijk. Je belooft beterschap en leeft gewoon verder.

Een paar dagen, na zoo'n gesprek, bleef ik 's avonds thuis, werkte voor de vrouw of speelde met ons kind. Verzorgde zelfs het tuintje.

Maar de verleiding kwam en al gauw vatte ik dan mijn vroeger leven weer op.

Toen kwam het keerpunt. Het is eigenlijk zoo gewoon, zoo niets bijzonders. Ik geloof, dat zoo iets in elk menschenleven voorkomt

Ik werd een vaste klant van „Het Bonte Veulen”.

Als je zoo doorholt op de weg, die van God afleidt, als je je nergens meer om bekommert, dan gebeurt er op eens iets, dat je niet thuis kunt brengen, dat eigenlijk gewoon is en toch zulk een duidelijke taal spreekt.

God zegt: „Halt!”

Zoo ook bij mij.

Op een avond, dat wij in „Het Bonte Veulen” het einde van de Kermis vierden, gebeurde het. We kregen ruzie, het werd een vechtpartij. Er werd geslagen met flesschen en glazen en het einde was dat ik bewusteloos en bloedend aan mijn beide oogen naar huis werd gebracht.

De andere morgen, werd ik naar Rotterdam vervoerd, naar het ziekenhuis, waar de dokter vertelde, dat ik nimmer meer mijn oogen zou kunnen gebruiken.

Ik was blind.

Bertus zwijgt even.

Ontroering breekt zijn toch al schorre stem en zijn lichtlooze oogen dwalen langs de rij luisterende menschen.

Ze zijn heelemaal niet verwonderd, dat Bertus zijn verhaal onderbreekt. Ze begrijpen hoe vreeselijk *dat* oogenblik voor hem geweest moet zijn.

„Die eerste dagen.”

Ze waren afschuwelijk.

Ik was volkomen op.

Mijn vrouw verpleegde mij trouw, ik werd weer beter. Maar wat was er eigenlijk van mij overgebleven.

Een stumper, die door het huis dwaalde als een vreemde, door de tuin, voetje voor voetje, achter een stok.

Toen kwam de verbittering.

Mijn ongeluk was niet mijn eigen schuld. Niet een straf voor mijn zondig leven. Het was een onrecht, dat mij was aangedaan.

Het leven van mijn vrouw maakte ik ondraag'lijk.

Ik sloot mij op, sprak niet meer en voedde met ruime hand de verbittering, die in mij groeide.

Als ik denk aan die dagen, dan schaam ik mij nog.

Had ik niet een vrouw, een kind, hun beider liefde?

En een waarschuwing van God.

Was ik niet rijker dan vele anderen?

Ik wou niet zien, dwaas die ik was.

Toch werkte God aan het wonder van zijn Liefde.

Zijn waarschuwing was niet groot genoeg geweest, mijn straf niet zwaar genoeg.

Mijn kind, het eenigste waar ik nog wat om gaf, werd ernstig ziek.

Ja, moedertjes, jullie beven op het oogenblik voor het lot van je man. Maar denk eens een oogenblik aan je jongens. Als er groote kans was dat je die zou moeten missen.

Toen kon ik mij niet langer verzetten. De dokter zei mij, dat menschelijke hulp hier niet meer baten kon. Ik wist genoeg.

Ik heb mijn onwillige knieën gebogen en van uit mijn duisternis gevraagd om hulp.

Het mocht niet baten, mijn kindje stierf.

Dagen van moeite, van twifelen volgden. Telkens keerde de verbittering terug. Ik had gebeden, ik had hulp gevraagd en toch moest ik het missen. Ik begreep het niet.

Later, pas veel later leerde ik begrijpen, dat bidden niet genoeg is. Want God wil niet de halve mensch.

Ik begon weer naar de kerk te gaan en leerde, met de hulp van mijn vrouw, de Bijbel weer liefhebben. Ik geloof nu, dat ik met vrijmoedigheid mag zeggen, dat God mij niet verlaten heeft.

Ik had leeren zeggen: Heere, Uw wil geschiedde, niet de mijne.

Het dorpje, waar wij zooveel levenservaringen hadden opgedaan keerden wij de rug toe; wij kwamen naar hier.

Nu wonen wij al jaren in dit huisje en leerden de menschen ons kennen als Blinde Bertus en zijn vrouw.

Dikwijls denk ik nog aan mijn dorpje aan de Lek, aan het kindergrafje, dat daar gedolven is en naast een groote droefheid, voel ik dan een diepe vreugde, omdat ik daar heb leeren bidden.

Daarom wilde ik jullie vanavond hier hebben. Nu is de nood hoog. Nu moet je weten, dat je als het noodig is af moet staan wat je liefhebt, om tot God te komen. Ik weet hoe moeilijk dat is.

Maar stond hij zelf Zijn eigen Zoon niet af, om ons een plaats te bereiden?

Dat moeten jullie probeeren. Dan zal het rustig worden van binnen. Dan pas kan je alles volkomen aan Hem overlaten, die toch zoo goed weet, wat wij noodig hebben.

Want ik heb de vaste overtuiging, dat er niets gebeurd zonder God's wil, dat Hij ons vaak voor geen verdriet wil sparen, juist omdat Hij zoo'n volmaakte Vader is.

Het verhaal is uit.

Aandachtig heeft Bram geluisterd.

„Heb ik ook altijd zoo gebeden,” vraagt hij zich af.

Dan moet hij zich bekennen, dat het niet zoo is. Zeker, iedere avond buigt hij zijn knieën en vraagt hij God om hulp. Vaak om

vervulling van zijn verlangen. Maar, heeft hij God wel zoo lief, dat hij voor Hem iets heel, heel liefs zou willen missen?

Moeder Van Noort heeft het verhaal goed gedaan. Dat ziet hij wel. Ook de tranen heeft hij gezien, die moeder zoo stilletjes af en toe heeft weggepinkt.

Dan bedanken zij Blinde Bertus hartelijk voor zijn verhaal en gaan naar huis.

't Is al laat geworden, maar de lantaarns branden nog.

Ieder heeft nu zijn eigen gedachten zeker, want ze zeggen geen van allen wat.

Maar thuis gekomen, geeft Moeder Bram een kus op het voorhoofd en zegt: „Je moet maar veel bidden, jongen, want wij komen nog zooveel te kort.”

De tranen schieten Bram in de oogen. Hij omhelst zijn moeder stevig. Ze zeggen geen van beiden wat, maar ze hebben niet vaak zich zoo dicht bij elkaar gevoeld.

Op zijn kamertje voor 't raam, tuurt hij nog even door 't venster en staart naar boven, naar de hemel, waar de sterretjes staan. „'t Is net of ze lachen,” denkt hij.

En op zijn bloote voeten, rillend van de kou, komt er een diep ontzag in Bram. Voelt hij iets van de groote majesteit Gods.

Voor 't bed buigt hij dan de knieën en doet zijn avondgebed.

In 't kamertje er naast vertelt moeder aan Griet in 't kort het verhaal van Blinde Bertus.

Als zij beiden neerknielen en vragen om hulp, om troost, als nog even de angst om vader ervaart en hun vraag: „Heere, spaar Vader” dringender wordt, is het moeder Van Noort, die voor het Amen, fluistert: „Maar niet mijn wil, doch Uw wil geschiede.”

HOOFDSTUK VIII.

EEN WITTE WERELD.

Er is feest in het stadje.

Merk je dat niet?

Er hangen wel geen vlaggen uit de ramen, de straten zijn niet versierd met groen en eerepoorten, maar toch is het feest.

Kijk maar eens naar de mensen, naar hun gezichten. Zie je wel hoe blij die staan. Ze lachen allemaal; als ze elkander tegenkomen, maken ze een praatje. Ze doen druk en zeggen, als ze verder gaan: „Gelukkig, alles is in orde.”

Dat is het.

Alles is weer in orde, de zorgen van veel bange weken zijn weer voorbij. De schepen zijn thuisgekomen. Behouden binnen;gelopen, allemaal. Niet een ontbreekt er aan.

Daarom is het feest in het stadje, feest zonder vlaggen, groen en eerepoorten; feest van binnen in het hart.

Vaders of broers zijn weer thuis en maken zich gereed de lange winter door te brengen in huis. Dan maken ze scheepjes, die zij kunstig in een flesch werken, zoo mooi, dat je haast niet begrijpt, hoe ze dat kunnen. Of plakken ze bouwplaten met de kinderen, het Vredespaleis, de Statendam of een Zeppelin.

Bij de warme kachel zullen zij heel de winter weer het middelpunt zijn van de huiselijke kring. Vooral, als ze 's avonds onder de lamp, vertellen van de zee, de vischvangst, de moeiten er. de gevaren, die aan hun beroep verbonden zijn.

De jongens zullen luisteren met schitterende oogen en zich zeker voornemen ook naar zee te gaan.

Begrijp je nou, waarom er zoo'n blijde stemming over het stadje hangt.

Het had immers anders kunnen zijn. Er had een van de scheepjes weg kunnen blijven en dan . . . ? Dan had je in de kranten kunnen lezen: „Een logger vergaan met man en muis”.

En dan hadden in vele straatjes de witte gordijntjes onlaag gehangen en. . . Neen, gelukkig, zoo is het nu niet. Ze zijn thuis, behouden thuis, allemaal.

De haven ligt nu vol met schepen. Straks worden ze ontdaan van zeilen en touwwerk en zijn ze gedoemd tot de lente te liggen droomen in zoete rust.

Want dan komen de schilders weer om ze mooi te maken met schelle kleuren. Dan roept de zee hen weer en begint het altijd nieuwe spel van gaan en komen, van hopen en wachten.

Maar nu is er rust.

Een gemoedelijk wachten op de winter.

Zaterdagmorgen voor schooltijd.

Sneeuw overal.

Lekkere wollige sneeuw, centimeters dik ligt er.

En „droge” sneeuw; dus sneeuw, die blijft liggen.

Het heele stadje heeft een prachtig wit kleed aangetrokken en is nu precies een oud schilderijtje geworden. De toren heeft een witte muts op, de daken hebben een witte mantel aan en de boomen in het „Hof” hebben een witte kroeskop gekregen.

En dat in eene nacht.

Wat een wonderlijk ontwaken van morgen. Een blik door de ruiten op het witte gewaad, dat de aarde bedekt en het is net of het van binnen ook wit geworden is.

Nu de sleden voor de dag gehaald, van de zolder, waar ze de lange zomer opgeborgen hebben gelegen, en vooruit de witte wereld in.

Uit alle huisjes komen ze te voorschijn.

Groot en klein, met wollen mutsen op en handschoenen aan. Allemaal hebben ze een slede, geverfd in felle harde kleuren.

Vooruit, naar de Markt bij de toren, daar is een heerlijk plein, daar kan je sleedje rijden naar hartelust. Daar zal het vanavond *glad* wezen, spiegelglad.

De oude menschen, die er langs komen, zullen hun hoofd schudden en zeggen: „Die rakkers”. Want ze kunnen niet zoo goed meer loopen en zijn bang om te vallen.

Maar wie denkt daar nu aan?

Sneeuw!

En dat op Zaterdag. Mooier kan het al niet. De geheele middag vrij. Zie, de blanke schinkels snellen over de witte vacht. Het kan nog net voor schooltijd.

Ze zijn er allemaal. Bram en Jaap, Tobbetje, Klaas Verwaal en nog veel meer. En een pret dat zij hebben.

Voorals Tobbetje, de dikkerd, pardoos van de slede rolt en in de sneeuw spartelend roept: 't Doet geen zeer”. Dan klatert hun lach door de witte wereld.”

Enkelen hebben in de hoek bij de toren een heele verzameling

sneeuwballen gemaakt en trachten nu de voorbijsnellende sledevaarders met hun kogels te treffen. Dat is moeilijk en gelukt niet altijd. Maar bij iedere voltreffer gaat er een oorverdooverd gejuich op uit de kidschaar.

Hoort. Tsing! Tsing!

Daar komt een arreslede aan. Het is boer Peters van de eende-kooi. Kijk zijn paard eens loopen, trotsch op de mooie glanzende bellen en het kleurige tuig. Peters zijn vrouw zit voor in de bak met blozende wangen, zelf staat hij achterin recht op, stevig wijdbeens, de teugels strak.

Tsing! Tsing!

Boer Peters laat zijn zweep knallen van plezier. Het is ook zoo'n feestelijke vaart in de frissche morgen.

Tot de schoolbel gaat, vieren de jongens en meisjes feest in de sneeuw.

Achter de witte gordijntjes kijken vader en moeder naar het vroolijke spel van de kinderen. In hun harten is groote dankbaarheid jegens God, na al de angst en al de zorgen van de laatste weken.

Als de school aan is, heeft de jeugd plaats gemaakt voor de groote menschen, die aarzelend langs de gladde wegen gaan. Ze vinden het wel mooi, al die sneeuw, maar denken toch meteen aan de winter, die voor de deur staat.

Aan de kou en de kolen.

De dienders wrijven hun handen warm en de melkboer slaat zijn blauwe vingers tegen zijn jekker tot ze tintelen.

En de lucht, grauw, grijs, voorspelt nog meer sneeuw.

Diep weggedoken onder het witte kleed, wacht het stadje op de vreugde, die de middag en avond brengen zal.

De geheele middag heeft het gesneeuwd. Groote vlokken, dicht aaneen, in regelmatige val, hebben een groote belemmering gebracht. Vooral op de hoeken van sommige straten. Daar heeft de wind de sneeuw opgejaagd tot wel een halve meter hoog.

Met hun neuzen tegen de ruiten hebben de jongens en de meisjes gekeken naar de schoone val van de vlokken en natuurlijk gemopperd, dat ze nu binnen moeten blijven. Ze hadden zich nog al zoo blij gemaakt met het vooruitzicht om de heele middag sleedje te rijden.

Jaap en Bram ook. Samen hebben zij in het voorkamertje zitten kijken, hoe de sneeuwlaag al maar dikker werd. Ze hebben zich geen oogenblik verveeld. Vader kwam ook kijken en deed eer heel lang verhaal van de winter van 1890. Toen vroor het zoo hard, dat de boeren met paard en wagen op de Oude Maas reden. Zoo vloog de middag om.

Nu is het donker geworden; de grauwe sneeuwwolken zijn uiteengejaagd en een enkel sterretje komt al kijken naar die betooverende wereld.

De lantaarns zijn aangestoken en doen de besneeuwde straten schitteren. Het is net of er nu sterren op de grond liggen.

Moeder van Noort heeft de lamp opgestoken. Bram en Jaap kijken elkaar aan. Samen denken ze hetzelfde.

Als ze nu nog eens . . . .

„Wat zou je er van denken, moeder,” bromt opeens vaders stem. „Zou ik met de jongens nog een poosje gaan sleedje rijden.”

Ze staan verslagen. Wat kon vader toch precies raden, wat je graag deed. Zoo was hij nou altijd. Fijn toch maar, dat vader weer thuis is.

Even denken ze aan de angst van een poosje geleden. Niet lang, want de vreugde om het verwachte sneeuwgenot verdringt die gedachten.

Op vaders vraag antwoordt moeder toestemmend.

„Vlug dan,” zegt vader. „Trek je jassen aan en een muts over de ooren, want het zal wel koud wezen.”

In een oogenblik is dat gebeurd en mee gaan ze met vader-die-zoo-precies-weet, wat ze graag doen.

„Waar moeten wij wezen, jongens,” vraagt hij.

„Op de markt, bij de Breede Steeg,” antwoordt Jaap. „Dat is een fijn plekje.”

„Naar de Breede Steeg,” stemt vader toe.

Even rillen ze van de koude, maar dat gaat gauw over.

Op de Markt is het geweldig druk.

Vroolijke stemmen klinken dooreen. De sleden snorren voorbij over de spiegelgladde sneeuwvloer.

Maar op de Breede Steeg is het nog drukker. Die loopt van de Markt omlaag naar de Zomerstraat. Een prachtige gelegenheid dus.

Een groote lantaarn, die boven aan de Steeg tegen de muur bevestigd is, maakt, dat het bijna helder dag is.

Tientallen jongens en meisjes zijn daar al verdiept in hun spel. Over de blanke baan laten zij zich glijden van boven naar beneden. Als ze omlaag zijn gegleden, klauteren zij weer naar boven, om na een oogenblik rust, met een luide juichkreet weer naar beneden te suizen.

Bram en Jaap hebben geen oogenblik gearzeld en doen spoedig mee aan de feestelijke vaart.

Tobbetje is er natuurlijk ook weer. Zijn dikke lijf zit hem in de weg, als hij naar boven moet klauteren. Het gelukt hem meestal niet, zonder vallen naar omhoog te komen. Iederen keer tuimelt

Maar op de Breede Steeg is het nog drukker.

hij om en glijdt dan weer naar omlaag. Niet zelden krijgt hij dan nog een stevigen duw van een voorbijganger, zoodat hij, als ie weer over-eind gekrabbeld is, bijna onder aan de baan terecht gekomen is. „t Doet geen zeer,” mompelt hij dan en begint goedgehumeurd de moeilijke tocht naar boven, van voren af aan.

Het prachtige spel verveelt niet gauw. Zelfs vader van Noort, als toeschouwer moet lachen om de buitelingen, die ze allemaal wel eens maken. En vooral om de koddige pogingen van de klauterende Tobbetje hebben ze veel plezier. Want vader van Noort is niet alleen. Er zijn een heele boel groote menschen, die mee genieten van dit heerlijke winterspel.

Veel te gauw naar de zin van Bram en Jaap meent vader, dat het tijd is om te gaan eten.

„Is het dan al zoo laat?”

Hijgend, met schitterende oogen en paarse wangen, maar heerlijk warm, gaan ze weer naar huis.

In de heldere hemel tintelen de sterren.

Nu ze de Markt verlaten hebben, bemerken ze pas, hoe stil het buiten is.

Vredig valt het licht van de lantaarn op de besneeuwde straten.

Enkele wandelaars, diep in de kraag van hun jas gaan voorbij.

Nu gaat de nacht groeien over de witte wereld.

Als ze, thuis gekomen, vertellen, welk een plezier ze hebben gehad en moeder een kop anijsmelk heeft geschonken, is het tijd voor Jaap om naar huis te gaan.

Hij neemt afscheid van Bram's ouders. Bram laat hem uit. Ze spreken af, dat zij morgenochtend voor kerktijd een eindje om zullen wandelen. Tenminste als het goed weer is.

Maar dat zal wel, de lucht staat zoo mooi.

Met een „nou, tot morgen”, spoedt Jaap zich heen.

Bram koestert zich nog even bij de kachel, waar hij al gauw moet vechten tegen de slaap.

„Ga naar boven, jongen,” zegt vader.

Bram vindt dat heel verstandig gezegd en maakt zich onmiddellijk gereed naar boven te gaan.

Hè, die slaap. Hij zal vast niet lang wakker liggen.

Voor hij het eigenlijk weet, vertoeft hij al lang in het land der droomen, waar deze keer geen patertjes, maar veel sneeuw en sleden zijn.

Vader en moeder bereiden zich voor tot de Zondag.

Morgen is er groote dankstond voor de behouden thuiskomst van de schepen.

En daar er oprechte dankbaarheid leeft in het hart van stuurman van Noort, vindt hij het wel noodig om aan de vooravond van zulk een dag, zich eerbiedig te buigen voor den Almachtigen, die zoo vaderlijk voor hem en de zijnen heeft gezorgd.

Sneeuw overal.

Krakende sneeuw nu, die als een donzen deken gespreid ligt over het stadje, dat zich eerbiedig gereed maakt om in stille eenvoud te gedenken, de wonderdadige behoudenis van zooveel harer braafste zonen.

HOOFDSTUK IX.

EEN PRACHTIGE ZONDAGMORGEN.

Bimmm! Bammm! Bimmm! Bammm!

Door de stille Zondagmorgen dwalen blijde tonen uit de oude toren. Ver over de blanke velden van de polder glijden ze in de eenzame hoeven en waarschuwen de menschen, dat het tijd is om kerkwaarts te gaan. Tijd, om eenige oogenblikken in diepe eerbied God te danken voor de vele goede gaven.

Ook in het stadje maken de menschen zich gereed de roepstem van de oude toren te gehoorzamen.

Het is nog heel rustig; een vredige morgen, prachtig getooid door de witte mantel, die de winter weefde in de eerste blijdschap van zijn heerschappij.

In de toren trekt Blinde Bertus het klokketouw. In zijn hart is blijdschap omdat het heele stadje zich nu opmaakt om uiting te geven aan haar dankbaarheid.

In tijden van nood vertrouwen zij op hun Heere, wetend dat Hij hen niet beschamen zal. Maar zij weten Hem ook te danken.

Blinde Bertus denkt aan zijn jonge jaren. Diepe vrede daalt in zijn hart.

„'t Is schoon,” denkt hij, „om eendrachtig op te gaan naar het Huis des Heeren, om Hem te loven. En als er iets is, dat de vrede zijns harten kan verstoren, dan is het de wensch om te kunnen zien.”

„O, nu deze stralende zondagmorgen te aanschouwen. Het fonkelend zonlicht te zien spelen op de blanke sneeuw. De eerbiedige schare te zien, die devoot, het kerkboek onder de arm, de groote poorten van God's huis binnentreedt.”

„Maar neen, dankbaar zijn,” denkt hij. „Er is zooveel om voor te danken.”

Bimmm! Bammm! Bimmm! Bammm!

Blinde Bertus trekt het klokketouw en sprankelend vallen de klanken in de witte wereld.

Daar komen de kerkgangers al.

Stemmig in hun beste kleeven. Mannen en vrouwen met de kinderen. Heel het huisgezin gaat mee ter kerke.

De eerste sjezen van de verweg wonende boeren zijn al aangekomen. Steeds rijden er meer aan. Ze binden hun paarden aan de ijzeren ringen, die in de kerkmuur zijn gemetseld.

Ze hebben hun hooge zijen pet op en hun vrouwen dragen een flonkerend oorijzer.

Zwijgend treedt de gemeente de eeuwenoude kerk binnen. Over de blauwe zerken, waaronder de groote mannen van vroeger dagen rusten, schrijden zij naar hunne plaatsen. Geruisch van kleeren vult de kerkruimte.

De zon speelt door de gekleurde glazen en teekent wondermooie figuren op de witte pilaren en muren.

In regelmatige gang komen de menschen binnen. Daar komt van Noort met de Vries. Van Dam ook. Allemaal met hun geheele gezin.

Daar in de bank links zitten de sluiswachters Klaas en Kobus en op zijn vaste plaats zit de Burgemeester al.

Ook Blinde Bertus zoekt zonder aarzelen zijn bank op, waar zijn vrouw in de Bijbel met aandacht de tekst zoekt, waarover dominee Landsberg deze morgen preeken zal.

Plotseling begint het groote kerkorgel te spelen. Als het voorspel uit is, zet de gansche schare in. Eerbiedig zingt de gemeente:

Geloofd zij God met diepst ontzag,
Hij overlaadt ons dag aan dag
Met Zijne gunstbewijzen . . .

Aandachtig luistert de gansche gemeente naar het bezielde woord van haar predikant. Hij wijst op de groote gevaren, die de lange zomer hebben bedreigd. Hij vertelt van de angst, die er in het stadje was, eerst om het hooge water, later om de schepen.

Duidelijk brengt hij zijn gemeente onder het oog, hoe klein ze waren in die dagen, hoe gemakkelijk Gods hand hen had kunnen vernietigen, wat ze verdiend hadden om alle zonden, die ze deden.

Maar alles is weer goed geworden. Ze zijn allemaal weer samen, niet een scheepje is achtergebleven. Ze zijn behouden thuis. Laat elk van ons, zegt hij, toch gedenken hoe barmhartig God voor hen is geweest. Laten wij Hem toch liefhebben, die een Vader voor ons zijn zal. Opdat als eens het uur slaat, waarop ons lampje wordt uitgeblazen, wij zeggen kunnen: „Wij komen behouden thuis!”

Bram kan niet nalaten om onder de preek eens rond te zien. Het treft hem hoe aandachtig de menschen luisteren. En als dominee wijst op de groote rust, die er uit gaat van het geloof in den Hemelschen Vader, die Zijn eenigen Zoon gaf om ons te behouden, dan ontwaakt er in Bram's hart iets, dat daar allang sluimerde. Dan voelt

hij, dat zijn plaats naast die menschen is. Die groote menschen, die met al hun krachten en hun kennis, hun moed en zelfstandigheid, toch klein gebleven zijn voor God.

En als dominee, met een gloedvol gebed, hen allen heeft opgedragen in de hoede van den Allerhoogsten, zingt hij staande in zijn bank, spontaan mee:

Dankt, dankt nu allen God.

Gestommel kondigt het einde van de kerkdienst aan. De breede deuren zwaaien open en de collectanten, gewapend met hun zwartfluweelen en bepluimde zakjes, plaatsen zich weerszij van de deuren om de offers der gemeente te ontvangen.

Op het kerkplein maken de boeren zich gereed, in hun ranke wagentjes huiswaarts te gaan. Ze zetten de kraag van hun jassen op, de vrouwen hullen zich in kleurige omslagdoeken en vooruit gaat het, in gestrekte galop, de eenzame weg in naar huis.

Al zijn ze boeren, ze leven toch met de visschers mee. Zoo is immers een volk, in lief en leed eendrachtig.

Zonneschijn ligt er op de blanke wegen!

Zonneschijn is er in de harten der menschen, die huiswaarts gaan. Ze hebben God gedankt, voor alles wat hij gaf. Dat was een heerlijke plicht.

Door de witte straatjes van het kleine stadje gaat Blinde Bertus. Naast hem gaat zijn vrouw.

Voetje voor voetje gaat het. Voorzichtig aan, het is glad.

Als hij thuis voor het raam in zijn groote leunstoel zit, zegt hij: „Dat was een schoone preek, moeder.”

„Dat was het,” antwoordt het oude vrouwtje.

Dat is alles, wat ze er van zeggen.

Maar diep in hun harten is er blijdschap, omdat zij God lief mogen hebben en Hem kunnen danken voor Zijn zorgen.

En vooral zijn ze blij, dat zij wonen in een stadje, waar Gods naam niet enkel klank is, maar waar een oprecht streven leeft, tot een innige gemeenschap met de Bron van alle leven.

EINDE.

INHOUD.

I. Blinde Bertus	7
II. Twee vrienden	13
III. Een bal op	23
IV. Naar buiten	32
V. Hoog water	39
VI. Na de storm	47
VII. Hoe Blinde Bertus leerde bidden	54
VIII. Een witte wereld	60
IX. Een prachtige Zondagmorgen	67

Schrijfwijze overeenkomstig nieuwe spellingbesluit 12 Sept. 1930.

